National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4

National Library
Bibliothèque Nationale
Second class mail registration number — 1089
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

B103/C/4/5

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 14 (2838) XXXI aastakäik — Neljapäeval, 18. veebruaril 1982 — Thursday, February, 18, 1982 — Üksiknumbri hind 60 centi

Ägedad võitlused Süürias

Süüria sisetülid võivad kujundada uue olukorra Kesk-Idas

AMMAN — Ägedad võitlused puhkesid Süüria valitsusvägede ja muhameedlaste mässuliste vahel Hama linnas. Lääneriikide diplomaatlikest allikaist on kuuldud rohkem kui 1000 inimese surma ja haavata saamisest. Linn piirati ümber valitsusvägede poolt, mida valitsus aga eitas. Küll on teateid, et Hama kõrval asuvas teises linnas on samuti olnud võitlusi. Viimastel teadetel on surmasaanute arv siiski palju suurem.

Süüria valitsus oli andmete andmisega väga tagasihoidlik. Möödunud nädalalõpul teatati valitsuse otsusest Hamat läbiva peatee liiklusele avamisest, kuigi operatsioonid muhameedlaste Muslemi Vendluse vastu jätkuvad ja paljusid on arreteeritud.

Valitsus märkis, et nad on avastanud suuremaid relvakogumeid, mis varutud Muslemi Vendluse, valitsuse vastu opositsioonis oleva rühmituse poolt.

Süüria ametivõimud süüdistavad sama organisatsiooni liikmeid viimaste pommitamiste ja atentaadikatsete organiseerimisel.

Hama linna elanikkond on olnud tuntud selle liikumise sümpatiseerijana, kuid seal on ka ajaloo kestel sooritatud paljusid valitsuse vastaseid aktsioone.

Teadeteagentuur SANA on öelnud, et Hamas on arvukalt kriminaale ja põgenikke arreteeritud ja saadud kätte üle 500 automaatpüssi, 40 propellorrakettide granaadiheitjat, mõned väiksemad kahurid, sajad püstolid ja suurel arvul laskemoona.

Süüria sisemiste rahutustega, mis on kordkorralt ikka tugevamini esile tulnud, tehti algus juba vahejuhtumiga Jordaania piiril,

mille tulemuseks oli endise kaitseministri hukkamine ja 150 ohvitseri arreteerimine.

Siis, neli nädalat tagasi tegi sõjavägi mässukatse, kus mitusada surma said. Nende järglaseks on praegune konflikt Hamas, kus surmasaanute arv olevat tõusnud tuhandeisse.

Kuid Süüria olukorra analüüsijad leiavad, et kaua käärimas olevad jõud Assadi vastu, kes valitseb Alawite rühmituse vähemusega ja Muslemi Vendluse ning Sunni enamuse vahel on etevalmistused käimas uuteks veristeks võitlusteks. Siiani on peamiselt Alawite ühiskonnast valitud julgeolekuüksused suutnud alati võimule jääda, kuna sõjajõud on võimuvõitluses katsunud neutraalseiks jääda, aga nüüd on märgata mõranemist selles seisukohas nii armees kui ka õhujõududes, kes on valmis ühinema usufanaatikute gruppidega.

Praeguste rahutuste käigus on üldine arvamine, et Assad säilitab võimu veel sel korral, aga see võib tal jääda viimaseks.

Kuid Golan kõrgendiku juutidelt äravõtmise lubadus jääb tal tõenäoliselt täitmata.

Iisrael usub jälle, et Liibanonis asuvad palestiinlased on stabiliseerunud organisatsiooniks, kes plaanitsevad aktsioone, mis on provokatsiooniks Iisraeli sõjaväele, kes on rünnakuvalmis olnud juba kaks kuud, oodates ainult käsku rünnakule asumiseks.

Seni on peaminister Begin suutnud seda valmidust siiski pidurdada,

kuna tal on ees aprillis tagasitõmbumine okupeeritud Egiptuse maa-alalt ja nõupidamised Washingtonis.

Iisraeli kaitseminister Arik Sharon on aga ägedalt nõudnud sõjakäsu andmist.

Rohked lumesajud ja vihm on Liibanoni mägedes sõjapidamiseks praegu ebasoodsad, aga kui lumi sulanud, siis võivad väljapuhanud Iisraeli sõdurid tegevusse asuda. Liibanonis on 25000 Süüria sõdurit, kellega Iisrael ei tahtvat siiski kokkupõrkeid.

Nii muutub Kesk-Ida piirkond veelgi komplitseeritumaks ja tugevdab Iisraeli positsioone,

kui Süüria rahutused võtavad veelgi tõsisema ilme ja ulatuslikumad mõõtmed.

Kuid kardetakse, et ka sealt võib rahutustepisik edasi levida.

Saarlaste Ühingu aastapäevapeol oli Eesti Maja seinale asetatud Saaremaa kaart, selle kohal olevate sõnadega „Tere tulemast!" Pildil kauaaegne ühingu esimees Kaalep Ots (vasakul) ja praegune esimees Arni Käärid.

Ajatollah Khomeini raskesti haige

Moodustati triumviraat haige juhi asendamiseks

ANKARA — Ajatollah Ruhollah Khomeini kantselei eitas kõiki raporte, mis rääkisid Iraani juhi halvast tervisest, nimetades neid valedeks. Vastaspoolseist allikaist on siiski saadud teada, et kolm vanemat ajatollaht, moodustades juhtkonna nõukogu, on valmis Khomeini ametikohale asuma.

Ühest allikast saadud andmeil on Khomeini tervislik seisund „väga, väga hea", kui selle üle oli päritud telefoniga Khomeini kantseleist, kuna kõik kuuldused Khomeini haigusest olevat „valed". Kuid hilisemad telefonikõned pole enam läbi pääsenud ja operaatorid on öelnud, et otsesed telefonikõned Iraaniga on katkenud.

Iraani pagulased mitmes Euroopa riigis on teatavanud ebatavalisist raskusist telefoniühenduste saamisel Teheraniga. Kuid on teateid,

et ajatollah Khomeini tervislik seisukord on halvenenud pärast seda, kui ta tühistas oma viimase avaliku esinemise möödunud nädalalõpul.

Ometi pole saadud kinnitusi sellele informatsioonile.

Iraani pagulased Pariisis ütlevad, et endine peaminister Ali Amini tegi katset omavahel lõhestatud opositsiooni koondamiseks, et moodustada vastaspoolt võimalikule vaimulikust järglasele.

Neist allikaist on veel teda,

et juhtkonna nõukogu moodustati möödunud pühapäeval pärast neljatunnilist nõupidamist Oomis kolme prominentseima ajatollahi vahel,

kes sümpatiseerivad Islami Vabariigile ja president Hojateleslam Seyed Ali Khomeinile. Need kolm ajatollaht nõustusid hakkama selle tugevajõulise triumviraadi liikmeiks.

Eesti vabadusvõitleja surnud

Üks raskesti kannatanud vabadusvõitleja Eestis, Artjom Juskevitsh, maeti 2. veebruaril, oma sünnipäeval, Tallinna Pärnamäe kalmistule suure hulga leinajate juuresolekul. Ta sai 51 aastat vanaks.

Juskevitsh oli üks nendest, kes nn. Tallinna protsessil a. 1974 vabadusnõuete eest viieks aastaks sunnitööle mõisteti ja pärast Siberi vangistust Eestisse tagasi jõudis detsembris 1980. Ilmselt vangistuses rikutud tervise tõttu tabas teda 5. jaanuaril ajurabandus ja ta viibis meelemärkuseta Tallinna haiglas 27. jaanuarini, mil ta suri.

Opositsioon moderniseerimisele Hiinas

N. Liidul soov jälle heanaaberlikeks vahekordadeks

PEKING — Hiina peaministri abi 77-aastane Deng Xiaoping on olnud avalikust tegevusest pikemat aega ära, mis on põhjustanud mitmesuguseid kuuldusi. Nüüd on siiski selgunud, et Deng Xiaoping on teinud ringsõite oma riigis, peamiselt külastanud armeebaase, sealt toetusi otsimas, kuna opositsioon võtmepositsioonis olevate sõjaväejuhtide hulgas on muutunud tõsiseks.

Hiina Kommunistliku Partei ajaleht „Rahva Päevaleht" avaldas artikli, kus kinnitati, et Deng on aktiivselt oma ametikohal armee ülemjuhatajana. Kas see oli märgiks, et Deng oli lahendanud kuuldustes märgitud probleemid oma kindralitega, peaks selguma lähemal ajal.

Viimastel nädalatel on Dengi äraoleku tõttu alates 12. jaanuarist liikunud mitmeid kuuldusi. Hongkongi nädalaleht avaldas arvamist, et Deng oli „veretu mässukatse" ohver,

mille olid organiseerinud armee ja need partei veteranid, kes on opositsioonis Dengi uuenduste plaanidega.

Seda arvamust eitas välisministeerium, öeldes et Deng on hea tervise juures ja püsib edasi kõigil oma ametikohtadel.

Kinnitamata rapordid, seoses Dengi probleemidega, seotud sõjaväega, ütlevad et kõik on saanud alguse Dengi kavatsusest voolujoonestada Hiina 29 provintsi praegust sõjaväelist juhtkonda kergemini juhitavateks piirkonnapeastaapideks. Sellega kohalikud kõrgemad juhid, kes kõik on välja teeninud generalissimuse auastme kaotaksid praegused ametikohad ja viiakse üle teistele kohtadele. See on põhjustanud opositsiooni ja mässumeelt, kuna need kohad on olnud suhteliselt autonoomsed ja väga eesõigustatud.

Enamus võõraid vaatlejaid arvavad, et Dengi võim oleneb koalitsiooni pidevast vahetamisest ja muudatuste tegemisest,

et mitte väiksem arv kindrale poleks võimelised tema sõjalise ümberorganiseerimise ja uuendamise plaane blokeerima.

Viimastel kuudel on olnud märke samasugusest „jalast tõmbamisest" ka tsiviilametikohtadel, kui Deng hakkas katseid tegema valitsusasutuste bürokraatiast ja korruptsioonist puhastamiseks.

Kogu küsimus ootab praegu vastust, kas privilegeeritud vanade väejuhtide klass on jõudnud punktini, et Dengil pole enam võimalust edasi minna oma uuenduslike plaanidega. See jätaks tema küll Hiina tunnustatud juhi positsioonile, aga ilma järglasteta ja toetajateta. Sel juhul on tema koha säilitamisel vähe tähtsust. See võiks jätta ka Hiina triivima, kuna praegu pole kedagi selles mõõtmes riigimeest, kes võiks Dengi asendada.

Sellele ajale on langenud ka märguanne Moskvast, kus N. Liidu peaminister Nikolai Tihhanov soovitas parandada Hiina—N. Liidu suhteid ühiseks koostööks ja heanaaberlikuks vahekorraks.

Viimane lähenemine on eriti tähenduslik selletõttu, et Hiina on viimastel nädalatel välispoliitika küsimustes eemaldunud Washingtonist, relvade müügi pärast Taivanile.

Õlipuurimisalus uppus 84 töölisega

ST. JOHN's — Hiiglaslik õlipuurimisalus uppus jäises Newfoundlandi vees viies kaasa 84 inimese elu. Alusega oli viimastel nädalatel olnud nii palju probleeme, et meeskond oli selle nimetanud „Ookeani Ohuks". Viimati kümme päeva tagasi hakkas alus öösel niivõrd kallutuma, et meeskond äratati ja käsutati päästepaatidesse. Seekord takistas päästetööd kohutav torm, kus tuulekiirus oli kuni 160 km tunnis ja lained kuni kümne meetri kõrgused.

Uuritakse võimalusi diplomaatlike sidemete taastamiseks

OTTAWA — Iraani saadiku kohusetäitja Ottawas ütles, et Kanada ametivõimud on teinud katseid normaalsete diplomaatlike suhete taastamiseks, mis on olnud katkenud pärast seda, kui Kanada saadik Ken Taylor ja ta teenistujad aitasid kuuel USA diplomaadil põgeneda kaks aastat tagasi. Kuid Kanada ei ole ametlikult öelnud Iraanile, et ta tahaks uuesti taastada täielikke diplomaatilisi suhteid, mille hulka kuuluks ka diplomaatide saatmine Teherani.

EKK MUUSIKA VÕISTLUSED

Laup., 27. veebr. kell 11 homm.
T. E. Baptisti kiriku ruumes
883 Broadview Ave.

klaver, akordion, viiul ja laul

Zhürii:
ASTA BALSTADT, TIINA KIIK,
LIINA PURJE,
PEETER TAMMEARU

★

STIPENDIAATIDE KANDIDAADID
(Scholarship auditions)
pühap., 7. märtsil 1.30 p.l.
Royal Conservatory of Music
Inf.: Margit Viia, tel. 222-6359

PÄRNUMAALASTE PIDU

lõbusa eeskavaga

20. märtsil 1982 kell 7 õhtul
Tartu College, 310 Bloor St. West

Piletid eelmüügil: pr. M. Mällo, tel. 625-7821

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm „KUNGLA"

Laulu ja tantsulavastus
MERI, KÕRRED, MARDISANDID

Kaastegevad: Jaaniku, Lindau ansambel, Positiivsed mehed

Seneca College
Minkler Auditoorium
1750 Finch Ave. E.
6. märtsil 1982

Piletid saadaval: Abistamiskomitee äris, Poko's, Eesti Kodus, rahvatantsijatelt.

TORONTO EESTI SEGAKOORI
30. a. JUUBELIKONTSERT
Uno Kook'i juhatusel
Solist *Tiina Mitt* – klaver, kaastegev saateansambel

Pühap., 14. märtsil 1982 kell 3 p.l. Lawrence Collegiate aulas (Chatworth & Lawrence West)

Pääsmed saadaval kooriliikmeilt ja kohapeal, hind $6.—, õpilastele ja pensionäridele $5.—

TORONTO EESTI NAISSELTS

korraldab liikmetele ja külalistele Peetri kiriku saalis neljap., 25. veebruaril k.a. kell 7 õ.

VASTLAPÄEVA KÜÜNLAVALGUS-ÕHTU
vastlakuklite ja hernesupiga.

Kohapeal demonstreeritakse vastlakuklite valmistamist. Päevakohased ettekanded.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
135 Tecumseth St., Toronto, Ont. M6J 2H2

Veebruaris toimusid Eesti Vabariigi aastapäeva puhul linnades ja garmisonides paraadid. Pildil eesti sõdurid ühel iseseisvuse ajal peetud paraadil.

„Uue Vietnami" propageerijad

Ühendriikide valitsuse abi Salvadorile võitluses kommunistide poolt organiseeritud revolutsioonilise marksistlike partisaniüksuste vastu on pannud osa liberaalselt häälestatud ameerika ajakirjandusest kihama ning ajalehtede veergudel ning teistes massimeedia vahendites on tõstatatud küsimus — kas Washington ja ameerika rahvas ei lähe oma abistamisaktsiooniga samm-sammult üha sügavamale ja kaugemale, mille lõpptulemuseks on uus Vietnam? Selle „uue Vietnami" all mõeldakse Ühendriikide sõdurite relvastatud sekkumist Salvadoris toimuvatesse võitlustesse, mis võib viia ameeriklased vastu uuele prestiižikaotusele kui Salvadori praegune tsiviilsisukutest ja sõjaväelastest koosnev valitsus, mis tegutseb kristlik-demokraatliku parteisse kuuluva poliitiku Jose Napoleon Duarte juhtimisel, peaks kokku varisema.

Ühendriikide ajalehtedes, samuti raadio- ja televisioonisaadetes minnakse seoses Salvadori sündmustega president Reagani ja tema valitsuse kritiseerimisel võrdlemisi kaugele ja paiguti tundub, et massimeedia tahab iga hinna eest Salvadorist teha „uut Vietnami" enne kui ameeriklased seal ühtegi pauku välja tulistavad. Osa Ühendriikide avalikku arvamist kriipsutab eriti alla, et Ühendriigid toetavad Salvadoris inimõigusi allasuruvat valitsust, millega ameeriklased sattuvat venelaste vägivallategude kritiseerimisel väga ebamäärasesse olukorda.

Mõned ajalehed on saatnud isegi oma korrespondendid Salvadori marksistlike mässajate juurde nende tegusid ja võitlust ülistama, tituleerides iga jõujaama purustamist või silla õhkulaskmist „suureks võiduks". Kuivõrd kaugele minnakse selle paranoialiku valitsuse vastase kampaania üleskeerutamisel, selgub eriti kujukalt ühest ameerika filmimeeste poolt vändatud filmikatkest, mis näitab paari ameerika sõjalist nõuandjat Salvadoris püsse käes hoidmas. Sellest väikesest vahejuhtumist tehti nii suur number, et president Reagan ja kaitseminister Weinberger olid sunnitud avalikult seletama, et ameerika nõuandjatel on siiski õigus vajaduse korral ja ohtlikus olukorras endid relvaga kaitsta ja lõpuks kutsuti mehed koju tagasi.

Washingtoni poliitika ründajatele on üheks armastatumaks teemaks inimõiguste küsimus, millega opereeritakse edasi ja tagasi nii nagu see teatud momentidel vajalikuks osutub. Sealjuures kujutatakse Salvadori praegust valitsust alati inimõiguste allasurujana ja valitsusvägesid mõrvarite bandena, kelle peamiseks eesmärgiks on süütute inimeste tapmine. Kui marksistlikud jõugud külasid ja linnu ründavad, põldudel töötavaid inimesi atakeerivad, pankasid röövivad ja rahulike elanike eluasemeid külade kaupa maha põletavad, siis minnakse sellistest terroriaktsioonidest kas vaikides mööda või õigustatakse neid kui „rahva tahte" äärmuslikke väljendusvorme.

Kahtlemata teeb Salvadori valitsus praeguses pingelises olukorras vigu, kuid põhiliselt asub ta siiski õigel teel, kuna ta tahab sammsammult üle minna demokraatlikule süsteemile korraldades 28. märtsil üldvalimised, kus rahvas saab ise oma tahet avaldada uue valitsuse kujundamisel. Nende valimiste korraldamine on kohalikele marksistidele punase rätiku näitamiseks, kuna see võtab neil võimalused võimule tulekuks. Valimiste nurja ajamiseks ongi viimasel ajal punaste partisanide tegevusele rohkem hoogu antud ning kallaletunge tiivustatud ja terroriaktsioone tõhustatud. Salvadori kommunistid loodavad sama taktikaga võimule pääseda nagu seda tegid naabruses asuva Nikaraagua kommunistid, kes andsid endise valitsuse kukutamise ajal rahvale suuri lubadusi kuid on pärast võimu haaramist kommunistlikku korda pidevalt süvendanud, Kuuba ja N. Liidu abil suure sõjaväe üles ehitanud ning asunud tuhandete Kuubalt saabunud õpetajate abil noorsugu ümber kasvatama ja nende ajusid pesema.

Nikaraagua saatust arvesse võttes on loomulik, et Reagan annab oma täieliku abi Salvadori praegusele valitsusele, ehkki selle tegevus ei ole praeguses komplitseeritud sõjalises olukorras sajaprotsendiliselt kooskõlas kõigi inimõiguste printsiipidega. Kuid Nikaraagua ja Kuuba abil organiseeritud kodusõja likvideerimise järele loodab valitsus üle minna täielikule demokraatlikule riigikorrale ning rakendada ka inimõigused võimalikult laialdases skaalas. Kui kommunistid Salvadoris võimule tuleksid, siis oleksid rahva demokraatlikud õigused täielikult hävitanud, nagu seda näeme kõigis kommunistlikes riikides ning sellele lisaks tekkiks Kesk-Ameerikasse Nikaraagua kõrvale teine kommunistlik riik, mis moodustaks punastele laiendatud sillapea oma edasitungi jatkamiseks põhja ja lõuna poole.

Need põhilised seisukohad ja kalkulatsioonid kannavad ka praegust president Reagani ja tema valitsuse poliitikat ning Washington kavatseb suurendada Salvadori praegusele valitsusele tunduvalt Ühendriikide sõjalist ja majandusliku abi, vältides sealjuures aga Ühendriikide sõdurite sekkumist relvastatud kokkupõrgetesse. Valitsusel tuleb selle poliitilise liini rakendamisel aga arvesse võtta paljude Kongressi liikmete kriitikat ja vastuseisu, kuna osale Ühendriikide poliitikutele ei ole praegune kaugeleulatuvate tagajärgedega poliitiline mäng Kesk-Ameerikas kaugeltki selge ning Salvadori, Nikaraagua ja Kuuba propagandamasina peibutushelid ulatuvad ameerika massimeedia vahendite kaudu ka Kongressi kuluaaridesse. Samalaadset mitmepalgelist ja kõhklevat hoiakut võime märgata ka Kanadas, kus valitsus ei ole Salvadori sündmuste suhtes nähtavasti jõudnud kindlale seisukohale kõikudes ühest äärmusest teise. See jätab paiguti mulje, et Kanada välispoliitikat mõjutatakse ja juhitakse valitsemisaparatuuri mitmest sektorist, mida võib kogeda ka Poola sündmuste hindamisel.

Edaspidiste sündmuste areng Salvadoris on kahtlemata tohutu suure ja kaugeleulatuva tähtsusega Ameerika mandri ja laiemas mõttes ka kogu maailma tulevikule. Jääb ainult loota, et Ühendriikide presidendil ja valitsusel jatkub kindlust ja tugevat kätt oma praeguse poliitika jatkamiseks ja hävitava toimega sisepoliitilise kaliaku ning marksiste soosivate eriarvamuste ja kriitika elimineerimiseks.

K. A.

Sakslaste plaanid balti rahvastega

Uluots pidas tähtsaks eestlaste relvastamise ükskõik millisel teel

Järgnevad tõlkekatkendid pärinevad Romual Misiunase ja Rein Taagepera a. 1982. ilmuvast raamatust „The Baltic States: Years of Dependence 1940—1980" (Balti riigid — sõlte-aastad 1940—1980). Peatüki Sõja-aastad (1940—45) aljaotusiks on N. Liidu tulek, Esimene aasta N. Liidu hõivangut, Sõda ja ülestõus, Saksa hõivang ja N. Liidu teine tulemine.

Sel määral, kui püüe kaitsta oma põhjatiiba Saksamaa rünnaku vastu oli N. Liidu sihiks, siis kui ta avaldas diplomaatilist survet Balti riikidele a. 1937 saadik ja sõjaväelist 1939—40, oli tulemus otstarbevastane. Saksa esimese löögi kiirus läbi Baltimaade (480 km Ida-Preisimaast Pihkvani 17 päevaga) ületas peaaegu kõigi saksa rünnakute oma Teises maailmasõjas.

Edasitung poleks kuidagi saanud olla palju kiirem, kui vastaseks olnuks nõrgad kodumaad saksa põlisvaenlase vastu kaitsvad balti sõjajõud, ja see oleks võinud olla aeglasemgi.

Igatahes oleksid Balti riikides kotti jäävad N. Liidu jõud olnud säästetud Leningradi kaitseks.

Saksa sissetungi erakordset kiirust võib vähemalt osaliselt seletada ühe stalinistliku saavutusega: muuta balti rahvastik saksasõbralikuks.

Saksa rünnak toimus esimeste massiliste vangistuste ja küüditamiste ajal. Need N. Liidu võimude sammud koos muude kogemustega sovjetisatsioonist surusid balti elanikkonda samastama Saksamaad Läänega. Arvamus näis olevat laialdane, et N. Liidu ikke kõrvaldamine sakslaste poolt võimaldaks balti rahvail saavutada uuesti iseseisvus. Enamus kohalikust rahvast tervitas sakslaste saabumist vähemalt passiivselt. Mõnel pool võeti Wehrmacht vastu lilledega. Saabumisest peale ei andnud sakslaste käitumine mingit alust balti elanikonna soodsa suhtumise kestmiseks.

Dokumentidest saksa arhiivides on üsna selge, et natsi-juhtkonna pikaajaliseks sihiks oli Balti piirkond liita Reichi,

ajada välja kaks kolmandikku elanikest, ja sulatada ülejäänud saksa sisserändajaisse.

Kõik mitmete ametkondade võistlevad kavad ühtusid ses suhtes ja üksikasjade täpsustused tippjuhtide poolt kippusid tegema plaane aina veelgi rangemaks. Ostminister Rosenbergi lemmikvariant a. 1941 oli kahekordistada Balti vabariikide pindala Vene ja Valgevene kulul ja siis üküditada enamus balti rahvaist äsja-liidetud aladele.

SS-juht Himmleri Generalplan Ost'i kohaselt (1942) pidi küüditatama ligi 50% eestlasist, kõik latgallid, üle 50% muist lätlasist, ja 85% leedulasist. Ülejäänud osa hinnati põhjatõuliseks (ja seega saksastamisväärseks) ühe vastava väljuurimuse varal Antropoloogilise komisjoni poolt. Saadaolevate sakslaste piiratud arvu tõttu pidi sisseränd olema küllaltki aeglane: 520.000 nii 20 kuni 25 aasta jooksul pärast sõja lõppu.

Natsi-Saksamaa otseseks sihiks oli aga võita sõda. Suurküüditamised, sisseränd ja ümberrahvustamine pidid algama alles pärast sõjalist võitu.

Vahepeal kästi taolised kavad hoida ülisalajastena, et mitte rahutuks teha balti elanikkonda,

kelle maksimaalset panust „antibolshevistlikule heitlusele" peeti soovitavaks.

Eestis muutis sõja-eelne peaminister Uluots (keda sakslased vaheldumisi ignoreerisid ja püüdsid kaasa tõmmata) oma hoiakut mobilisatsiooni suhtes veebruaris 1944, kui N. Liidu väed jõudsid Eesti piirile. Sakslasile alluvais eesti üksustes oli sellal umbes 14.000 meest. Arvestades Saksamaa varisemisega pidas Uluots ülitähtsaks relvastada eestlasi suurel hulgal ükskõik millisel teel ja hoida neid Eestis, et vältida N. Liidu sissetungi ja pigistada välja iseseisvus taanduvailt sakslasilt.

See oli nirgi meeleheitlik katse kahe hundi küüsis, ainus teine võimalus passiivse alistumise kõrval. Uluotsal õnnestus isegi seda rahvale teatada, tarvitades saksa kontrolli all olevat raadiot:

eesti väeosadel Eesti pinnal „on hoopis suurem tähendus, kui seda siin avaldada jõuaksin ja saaksin."

Rahvas mõistis ja vastas. Sakslaste poolt oli ülemääraks seatud 15.000, ent registreerima tuli 38.000 meest, kelledest 28.000 said viletsa relvastuse ja pealiskaudse väljaõppe.

(Järg lk. 3)

Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku piiskoppide

Karjasekiri

palvepäevaks 1982

„Laulge Jehoovale, kiitke tema nime, kuulutage päevast päeva tema päästet" (L. 96,2). Jumalat ülistav templiliturgia asetab kuulutamise ülesande koguduse südamele, et pääste saaks üldiselt teatavaks. Ristikoguduse laul, „Sina üksi jõuad päästa mind, mu Õnnistegija", on tunnus usus toimunud täideminekust.

Maailma päästmise vajadus seisab kui alasti tõde inimkonna ees. Kõik isealgatuslikud kujutlused on nurjunud ning langenud, nagu moest läinud hilbud, jättes järele pettumusi. Ei üksikisik, ei partei, ei rahvas, ei inimkond päästa ennast ise. Päästjaks osutub nimelt see hoopis teine, kes tuleb väljaspoolt. Teda peab kuulutama. Kristus ilmutab varjulolevat Loojat ja Kohtumõistjat (Lk. 10, 21—24; Jh. 12, 32), tema lepitab patuseid Jumalaga (Ro. 5, 10) ning annab rahu südamele (Jh. 14.27), tema võtab päästetud hinged ülestõusmisesse (Jh. 14, 18—20) ja nad elavad Jumalale Jeesuses Kristuses (Kl. 3, 3). „Püsige siis selles ja ärge laske endid jälle panna orjaikkesse", manitseb apostel Paulus (Ga. 5, 11).

Hukkuja ei päästa end ise, ta suudab ainult veel omasuguseid kaasa tõmmata. Kahekümnenda sajandi revolutsiooni surmaotsus usu ja kiriku kohta on osutunud mitte täideviidavaks, sest kuulutus vahendab usu kaudu igavest elu (Ro. 6, 4), mis tuleb väljaspoolt.

Eesti ajalugu näitab tõestavat selgusega, et kirik püsib sajandist sajandisse ja isegi pärast niisuguseid murranguid, mis on hävitanud kõik olemasolevad institutsioonid. Ainult rahvas ise ja tema emakeel on samuti püsinud. Usk, kirik, rahvas ja emakeel, neid ei saa lahutada, nagu ei osutu võimalikuks emakeelt kirikust välja vahetada võimu sunnil. Jääb järele ainult see, et rahvas väsib ja emakeelne kuulutus vaibub, mis omakorda kinnitab nende lahutamatust.

Sarnast pilti pakuvad eesti pagulased, kes elavad ilmajagudes laiali. Nemad moodustavad kirikus, usu läbi, vaimuliku ja organiseeritud terviku, mille nimi on Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kirik. Ka see on näide pääste kohta. „Sinepiiva on küll kõige väiksem kõikidest seemneist, aga kui see on kasvanud, on see suurim aiataimedest ja saab puuks, nii et taeva linnud tulevad ja teevad pesad ta okstele" (Mt. 13, 31 j).

Meie kirikus toimub praegu põlkonnavahetus. Iseseisvusaegsete õpetajate ajapiir on päris lähedal. Järeltuleva põlvkonna esimesed ametikandjad said väljaõppe asukohamaade õppeasutustes. Kuid neid pole küllaldasel arvul tulnud. EELK Usuteaduslik Instituut alustas Jumala abiga tegevust ja esimesed lõpetajad viibivad prooviaastal. Neile järgnevad teised, kuid tundub, et kõikide koguduste vajadusi ei saa rahuldada.

Mõnedes kogudustes täidab ülesandeid hooldaja-õpetaja, kes sõidab kohale. Toimub ka mõningaid koondamisi. Kuid ikkagi leidub neid kogudusi, kes asuvad teistest kaugel eemal ja omaette. Võib juhtuda, et pääste kuulutamine vaibub kuulutaja puudumisel. Iseenesest vajub sellest olukorrast puudutatud koguduse iga liikme südamele küsimus: Miks mitte sina? „Jehoova Jumal, sina oled õiglane, et täna on meist veel pääsenuid järele jänud. Vaata, me oleme sinu ees süüga" (Es. 9, 15). Süüd lepitab see, kes järgneb kutsele ja läheb Usuteadusliku Instituudi kursustele, mida kogudus omalt poolt ja vajadust mööda toetab. See peaks olema võimalik igas koguduses. On ainult pisut aega veel järel. „Näe, nüüd on hästi soodus aeg, vaata, nüüd on päästepäev" (2 Ko. 6, 2).

Issand Jeesus ütleb: „Lõikust on palju aga vähe töötegijaid. Paluge lõikuse Issandat, et ta saadaks töötegijaid lõikusele" (Mt. 9, 38).

Issanda Jeesuse Kristuse arm ja Jumala armastus ja Püha Vaimu osadus olgu teie kõikidega.

Stokholmis näärikuul 1982

Konrad Veem EELK peapiiskop — **Karl Raudsepp** EELK piiskop

★

Poolas praegu toimuvad sündmused ja poola rahva vabadustaotluste julm mahasurumine Poolas võimul oleva kommunistliku kliki poolt on järjekordselt päevakorrale kergitanud kurikuulsa Jalta kokkuleppe, mille alusel kolm liitlaste riigipead Franklin Roosevelt (Ühendriigid), Winston Churchill (Suurbritannia) ja Jossif Stalin (N. Liit) Venemaal, Krimmis Euroopa pooleks jagasid ja venelastele nende praeguse hegemoonia Ida-Euroopas kindlustasid.

Jalta kokkulepete üle on palju kirjutatud ja seda põhjalikult igast aspektist analüüsitud, kuid mitmed asjaolud on jäänud ikkagi veel segaseks ja tumedaks. Läänеriikides leidub analüüsijaid, kes on jõudnud seisukohale, et läänеriikide juhid ei teinud Stalinile Jaltas 1945. aastal

(Järg lk. 3)

Kommentaarid

Läänеriikide kodanikud, kelledel on õnnestunud viimasel ajal N. Liitu ja Ida-Euroopa satelliitriike külastada, kinnitavad oma tähelepanekute najal, et „poola batsilli" levimist kardetakse palju rohkem satelliitriikides kui Venemaal, mis üle kuue aastakümne kestnud ajudepesemise tulemusena on muutunud läänеriikidest sissetungivate mõjude vastu enam-vähem immuunseks, kuigi ka seal võib viimasel ajal märgata rezhiimi kritiseerimisel keelele vabama voli andmist. Mõnede vaatlejate arvates on oma tuleviku pärast kõige rohkem mures Ida-Saksamaa kommunistliku partei juhid, kes rakendavad ettenägelikult ja hoolikalt ettevaatusabinõusid, et rahva meeli ja mõtteid ohtlikelt mõjudelt kõrvale juhtida.

Kuna Ida-Saksamaa elanikele ei ole see saladuseks, et Lääne-Saksamaal elavad sakslased elavad palju jõukamalt kui nende rahvuskaaslased ida pool Berliini valli, okastraataedu ja miiniväljasid, siis panevad kommunistliku Saksamaa parteijuht Erich Honecker ja tema nõuandjad erilist rõhku elanike varustamisele tarbekaupadega ja toiduainetega. Selleks tehakse erakordselt suuri pingutusi ning Venemaa, Poola, Rumeenia ja mõne teise kommunistliku riigi standardi kohaselt elab ida-sakslane külluses, kuigi ta on läänemaailma standardi kohaselt ikkagi mahajäänud ja vaene.

Eriti torkasid Ida-Saksamaa suured puudujäägid mitmesuguste kaupade alal silma jõulu perioodil ja aastavahetusel. Ehkki Ida-Berliinis ja teistes suurlinnades olid kaupluste aknad paiguti uhkelt dekoreeritud, ei olnud kaupade valik ärides sugugi nii mitmekesine ja külluslik nagu seda vaateakende dekoratsioonide põhjal võis järeldada. Ida-Saksamaa elanikud toonitavad, et kauplustes ei ole küllalt kvaliteetseid odavamaid kaupu, kuid seevastu küllaldaselt kalleid kaubaartikleid, milledest paljud on importeeritud teistest riikidest, eriti Jaapanist. Samuti kurdetakse, et populaarsemaid ja hinnalt vastuvõetavamaid artikleid müüakse äridest leti alt sõpradele ja sugulastele, mille tulemusena inimesed, kelledel äriteenijate hulgas tutvusi ei ole, peavad sageli äridest tühjade kätega lahkuma.

„Poola batsilli" vastu võitlemiseks levitavad Ida-Saksamaa võimud vaikselt propagandat, et poola rahvast tabanud hädades ja kannatustes ei ole süüdi kommunistlik süsteem vaid poola rahvas ise, kes ei viitsi oma tööülesandeid korralikult täita ja sotsialismi ülesehitamiseks pingutusi teha. Kuid kommunistliku korra all aastakümneid elanud ida-sakslast on raske selliste võtetega petta, eriti kui ida-sakslased on võrdlemisi täpselt informeeritud elust ja kõrgest elustandardist Lääne-Saksamaal.

★

Poolas praegu toimuvad sündmused ja poola rahva vabadustaotluste julm mahasurumine Poolas võimul oleva kommunistliku kliki poolt on järjekordselt päevakorrale kergitanud kurikuulsa Jalta kokkuleppe, mille alusel kolm liitlaste riigipead Franklin Roosevelt (Ühendriigid), Winston Churchill (Suurbritannia) ja Jossif Stalin (N. Liit) Venemaal, Krimmis Euroopa pooleks jagasid ja venelastele nende praeguse hegemoonia Ida-Euroopas kindlustasid.

Jalta kokkulepete üle on palju kirjutatud ja seda põhjalikult igast aspektist analüüsitud, kuid mitmed asjaolud on jäänud ikkagi veel segaseks ja tumedaks. Läänеriikides leidub analüüsijaid, kes on jõudnud seisukohale, et läänеriikide juhid ei teinud Stalinile Jaltas 1945. aastal

VALVEARST NÄDALALÕPUL

20. ja 21. veebr.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

27. ja 28. veebr.
dr. A. Mae, tel. 493-7231

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Jaanuari lõpul toimunud kirjandus-muusikalisel Talihari '82 lõpul kutsuti kõik esinejad ja kaastegelased Eesti Maja lavale, kus neile kingiti tasuks traditsiooniline lumehelves ja Maile Pähn-Kelteli luuletuskogu
Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

veebruaris peetud konverentsil siiski nii suuri järelandmisi nagu paljud poliitikud seda nüüd väita püüavad, ning et praegused suured pahandused on peamiselt tingitud kokkulepete rikkumisest Stalini ja tema järglaste poolt. Ühendriikide diplomaat Averell Harriman, kes oli Jaltas president Roosevelti poliitiliseks nõuandjaks, deklareerib, et konverentsil lepiti kokku kõigile Ida-Euroopa rahvastele vabade valimiste võimaldamiseks valitsusvormi ja juhtkonna valimiseks ning et Stalin oli selle tingimuse aktsepteerinud.

Ehkki seda püütakse eitada, jagati Euroopa praktiliselt Jaltas siiski mõjupiirkondadeks. Saksamaa tõmmati pooleks ja anti suur osa Saksamaast venelaste kontrolli alla. Konverentsil otsustati ka Berliini jagamine neljaks okupatsioonitsooniks ning Berliin on jäänud seni-ajani ida ja lääne vaheliseks tüliõunaks. Poola suhtes nõustus Stalin seal koalitsioonivalitsuse moodustamisega, millest osa said võtta ka Inglismaal elavad pagulaspoolakate juhid. Tegelikult kuulus Poola aga vene okupatsiooni alla, kes rakendas seal kommunistliku süsteemi ja poola pagulaste juht Mikolajczyk oli sunnitud 1947. aastal maalt põgenema. Saksamaa poolitamisega ja vene okupatsioonivägede jäämisega praegustesse satelliitriikidesse, oli nende riikide saatus otsustatud ja seal kehtestati kommunistlikud rezhiimid. Jaltas sõlmitud kokkulepetega hävitati ka kõik Balti rahvaste lootused kommunistliku ikke alt pääsemiseks.

Euroopa mõjupiirkondadeks jagamist kriipsutas hiljuti alla Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt, kes ühtlasi mainis, et iga katse praeguse jõudude tasakaalu muutmiseks ja venelaste taandumisele sundimiseks võib esile kutsuda sõja. Samal arvamisel on ka Prantsusmaa president Mitterand, toonitades oma uue-aasta läkituses, et praegune olukord Euroopas on tingitud Jaltas sõlmitud kokkulepetest ning et „rahu huvides" tuleb praegust jõudude tasakaalu suurriikide vahel säilitada. Ja ehkki seda eitada ja maskeerida püütakse, andsid lääneriigid eesotsas Ühendriikidega Helsingi kokkulepete allakirjutamisega Jalta draamale oma täiendava kinnituse.

Ühendriikide praeguse administratsiooni aktiivsus Poola sündmuste puhul ning sanktsioonide rakendamine Poola kommunistliku rezhiimi vastu näitavad, et president Reagan ja tema valitsus kavatsevad parandama hakata neid vigu, mida tegid president Roosevelt ja peaminister Churchill Jaltas. Seda uut poliitikat jälgivad Ühendriikide liitlased Lääne-Euroopas siiski umbusklike pilkudega, kartes, et selline uus poliitiline liin võib kaasa tuua konflikte, mis ei vii mitte ainult detene poliitika täielikule nurjumisele vaid võivad põhjustada ka suurema sõjalise kokkupõrke.

AMI

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja
653-7816

Kuidas Ameerika reedab saladusi

Üle 100 miljardi dollari kulutatud venelaste tehnoloogia abistamiseks

Tänapäeva N. Liidu sõjaväeline varustus ja tehnoloogia sarnaneb Ameerika omale, sest palju sellest on ju Ameerikast saadud. Tehnoloogia ülekandmist ajalooliselt tagasivaadates võime nentida, et detente ajal 1970-ndail aastail Ameerika andis N. Liidule või müüs äärmiselt suurel hulgal viimistletud tehnikat, millest palju oli otseselt rakendatav sõjaliseks otstarbeks. See kõik oli nõudnud Ameerikalt aastaid ja miljoneid dollareid arendamiseks. Peale seda avasAmeerika oma vabrikud, uurimislaboratooriumid ja ülikoolid N. Liidu teadlastele ja salakuulajatele ningsee kestab isegi praeguse Reagni valitsuse ajal.

Detente ajal Ameerika varustas valitsuse poolt käendatud vahetus- natega tehtud kuullaagritele, pluss tehnoloogia järele nälgivaid sovette keeruliste arvestusmasinatega programmides. Sama organisatsi- ameerika arvestusmasinad ja (computer) ja teiste elektrooniliste oon vahendab õpetlaste vahetust ,,know-how", need Vene SS-18 mitseadeldistega. Lisaks ehitas Ame- USA ja N. Liidu ning viimase sa- mepealised raketid võivad tabada erika N. Liidus vabrikuid. telliitriikide vahel. See organisatsi- märki 500 jala või vähemas raa-

Kui N. Liit Afganistanile dets. oon asetas 31 kõrgemat vene tead- diuses, jättes Ameerika 1054 „mi-1979 kallale tungis, katkestati nen- last 1980/81. akadeemilisel õppe- nuteman" ja „titan" raketid istude keeruliste arvestusmasinate ja aastal sarnastesse kuulsatesse üli- ma nende silodes nagu pardid. teiste sarnaste esemete saatmine koolidesse nagu Massachusetts

Ameerika vastus sellele, et muutning välisministeeriumile anti kor- Institute of Technology, Stanford, ke raketid alaliselt liikuvaiks, nii raldus vene teadlastevoolu tõkes- Northwestern ja UCLA. (Kalifor- et venelased ei tea kus nad asuvad. tamiseks Ameerikasse. nias). Nagu USA senaator Jake Aga selle ettepaneku hind oleks 60

Kuid hoolimata sellest korral- (vabariiklane, Utahti osariigist) üt- miljonit dollarit. Teine kommunis-dusest anti 1980. jaanuarist kuni leb, on luba venelastele neid kõrge- tide mittetundmine seisnes, kui 1981. juunini umbes 450 vene tasemega tehnilisi aineid õppida ameeriklased oletasid, et venelased teadlasele või tehnikule viisad rohkem kahjustav, kui neile nisu on huvitatud suurel hulgal ostma Ameerika välisministeeriumist. müümine. Nad põhjustavad vaid Ameerika düüslennukeid (jumbo

Need venelased võivad nüüd õppida liigsete tulumaksu-dollarite kulu- tüüp) ja ameeriklased lubasid 20-kõike kõrgele arendatud eriteatmist Ameerika kaitseks, nagu näi- nel kõrgemal N. Liidu teadlasel, duste aladel nagu laseraparaat, teks Bryant ihumise-masinad, mis inseneril ja KGB agendil külastada mis toodab ja võimendab ühevärvi- valmistavad nööpnõela pea suuru- Boeingi lennukite tehast. Vastavalt list valgust, ja mis peaks tulevi- seid kuullaagreid. Need on tähtsad kindral G. Keegan'ile, kes tol korkus andma nn. „surmakiired". uusimatele intersiliste juhtimis- ral oli Ameerika Õhujõu Salaluure Praegu kasutatakse laserit tööstu- seadeldistega varustatud mandrite- ülem (1971—1977), venelased pilses metallide lõikamiseks, keevita- vahelistele rakettidele. Kaheteist- distasid tuhandeid kordi, vaatasid miseks ja arstiteaduses operatsioo- kümne aasta jooksul meie ei müü- kokkupanemise meetodeid ja neile nide tegemisel, kuid need on nõr- nud neid masinaid N. Liidule. võimaldati isegi külastada salajagema-võimelised aparaadid. Sa- **aga kui Nixoni valitsuse ajal** si laboratooriume. Hiljem selgus, muti on neile avatud optikaala, tu- **alustati detentega, N. Liit küsis** et külalistel olid erilised saapad, gev energiafüüsika, keeruliste ar- **jälle ja nüüd müük lubati ja ve-** mis võimaldasid neil üles noppida vestusmasinate programmimine, **nelased ostsid 164 masinat 20 mil-** metalli-laaste salajastest metalli pisiosade kiirendajad ja teised kõr- **joni dollari eest.** sulamitest, mida kasutati lennukite gele arendatud teaduste alad. ehitamisel.

New Yorgis asuva Rahvusvahelise Uurimise ja Vahetuse Nõukogu (TREX) poolt võimaldati 77-1. N. Liidu kodanikul õppida Ameerika

Tol ajal N. Liidu mandrite-vaheline rakett oli aatomlaenguga „piksepüss", mis võimaldas kõva kärgatuse, kuid läks märgist mööda kolm miili või enam. Tänapäeval, tänu nendele Bryanti ihumis-masi-

Mõnda aega pärast seda külaskäiku hakkas N. Liit ise ehitama neid hiigel-düüslennukeid (Iljoushin) ja samad lennukid varustati ameerika patentide järele tehtud Rolls-Royce düüs-mootoritega.

Dr. Milos Costick, kes on Washingtonis asuva Strateegilise Kaubanduse Instituudi juhataja, märkis, et N. Liidu saatkonna liikmed Washingtonis, kaasa arvatud tuntud KGB agendid, lubatakse Kongressi Kaitse ja Rahva Julgeoleku komitee ülekuulamistele. Ja neil on oma „kompjuuteri" otspoolused (terminals), mis on ühendatud Ameerika informatsiooniallikatega.

Kõik see võimaldab venelastel saada kohest informatsiooni uutest toodetest ja patentidest.

Costick ütles, et tehnoloogia ülekandmisega oleme aidanud N. Liidul säästa üle 100 miljardi dollari uurimise ja arendamise kulutustes.

A.M.

Täht taevas sünnipäevakingiks

Omanimeline täht Kalade tähekogus

80-ndaks juubelisünnipäevaks esiteks isiklik tervitus USA presidendt Ronald Reaganilt ja teiseks täiesti ametlik omanimeline täht maailmaruumi — kui paljudele eestlastele on see auks saanud? Vist mitte ühelegi.

Kuid nimetatud austusavaldus sai osaks Chicagos elunevale Rudolf Kivimäele, kes tähistas möödunud aasta 22. detsembril oma 80-a. juubelisünnipäeva.

See peeti piduliku kokkutulekuga ja vähemalt saja õnnitleja osavõtul 19. dets. Chicago Eesti Majas. Loeti ette kõigepealt tervitus kohaliku valimispiirkonna Kongressimehelt, Philip Granelt Washingtonist

ja siis isiklik tervitus USA presidendilt koos viimase isikliku allkirjaga.

Ja lõpuks anti üle ametlik dokument, mis kinnitab, et maailmaruumis, kalade tähekogus on täht, mis alates 19. detsembrist kannab nime „Rudolf Kivimägi". Nimi on registreeritud ka ametlikult vastavates registrites Washingtonis ja Shveitsis ning kantakse edaspidi sisse ka astronoomia-alasesse teaduslikku kirjandusse.

Dokumendiga oli kaasas foto, millel äsjaristitud täht „Rudolf Kivimägi" oli ära märgitud.

Rudol Kivimägi sündis 22. detsembril 1901 Raasiku vallas Harjumaal.

Osales Vabadussõjas Tallinna Kooliõpilaste Pataljonis. Õppis pärast sõda Tallinna Konservatooriumi trompetiklassis,

lõpetas Tallinna õhtukeskkooli ja jätkas õpinguid Tartu ülikoolis.

Töötanud riigiametnikuna Riigikassas ja Kaitseliidu peastaabis ning tegutses innukalt muusika alal dirigendina. Jaanuaris 1939 määrati Rudolf Kivimägi Tallinna Kl. Harju maleva sekretäriks, millisel kohal teenis kuni Kaitseliit likvideeriti venelaste poolt.

Omab Vabadussõja Mälestusmedali, Kotkaristi V kl., Valgeristi III kl. ja kaks Läti Vabariigi teenetemedalit.

Siirdus üle Saksamaa USA-sse, kus töötas Chicago läheduses asuvates Baxteri laboratooriumides. Võtab elavalt osa eesti seltskondlikust tegevusest

ja harrastab praegugi veel trompetimängu, esinedes jumalateenistustel ja muudel eestlaste üritustel.

Kuulub akadeemiliselt Korp! Ugala liikmeskonda.

Lugeja kirjutab:

Kingivad raha poomisnööri ostmiseks

Ühenduses vaba maailma laenudega kommunistlikele riikidele on huvitav meelde tuletada, et Lenin arvas, et kapitalistid müüvad temale ka selle nööri, millega tema neid üles poob. Kuid Lenin võis vaevalt uskuda seda, et vaba maailma pankurid meeleldi laenavad või õigemini kingivad ka selle raha, millega leninistid nööri eest tasuvad.

VIHMAVEERENNID JA TORUD
ALUMIINIUM AKNAD JA UKSED
RAASTAALUSED JA PAIKESE VARJUD
20 AASTA GARANTII
Alcan Building Products Authorized Dealer
LÄTI ETTEVÕTE
Century Aluminum Installers
2226 Dundas St. W. Toronto, Ont. M6R 1X3
Telefon 534-2864
Omanik ARTURS MIME
Võtke ühendust firma omanikuga. — Ei mingit vahemeest.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2285, kell 3—5 p.l.

30 a. rahvuskoondise esimeheks

Geislingeni rahvuskoondis vahetas esimehi: Johannes Västriku asemele valiti Voldemar Bitter

Geislingeni Eesti Rahvuskoondis pidas Gasthaus „Reben'is" oma korralise peakoosoleku, millest võttis osa 28 liiget. Koosolekut juhatas Edgar Bergmann ja protokollis Kaarel Metsaveski. Kinnitati nii tegevus- kui kassaaruanded.

Valimistele asumisel tegi senine kauaaegne esimees Joh. Västrik teatavaks, et tema on olnud juba 30 aastat komitee esimees ja tema ei kandideeri enam sellele kohale ajapuudusel, kuna ta on Keskkomitee esimees ja ajaleht „Eesti Rada" väljaandja, mis nõuab suurt tööd.

Komitee esimehe kohale esitatud kandidaatidest said Voldemar Bitter ja Johannes Nassar ühepalju hääli ja kuna J. Nassar oli aastatelt noorem, siis ta loobus uutest valimistest, andes eesõiguse Voldemar Bitterile, kes seega valiti uueks Geislingeni Eesti Rahvuskoondise esimeheks.

Viimane võttis selle koha vastu tingimusel, et endine esimees töötaks temaga koos veel aasta ja annaks temale juhtnööre tööks ning kui ta leiab omale kaastöölisi.

Juhatusliikmete kandidaatideks esitati rida kandidaate, kes enamuses loobusid. Valituks osutusid ja ametkoha võtsid vastu Johannes Nassar ja Leida Rosin. Revisjonikomisjon valiti tagasi endises koosseisus: Edda Hausmann, August Gertz ja Kaarel Metsaveski.

Peale koosolekut algas samas jõulukoosviibimine, kus Joh. Västrik luges ühe Jaan Lattiku jutluse jutlustekogust „Tulge vee juurde" ja täienduskooli lapsed Leida Rosina juhatusel esinesid deklamatsioonide ja lauluettekannetega. Istuti veel kaua koos õhtusöögi juures.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:			Väljaspool Kanadat:
aastas	$49.—	+	$39.—	$44.—
poolaastas	$26.—	+	$19.50	$22.—
veerandaastas	$14.—	+	$ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT:
LENNUPOSTIGA aastas $49.—, poolaastas $26 ja veerandaastas $14.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

MEIE VÄGA ARMAST EMA

ADELE KITTASK'it

sündinud 18. aprillil 1894 Urvastes
surnud 16. veebruaril 1982 Torontos

mälestavad sügavas leinas

tütred — AINO, LYDIA ja KOIDULA perekondadega
tütarde lapsed perekondadega

Puhka rahus!

LAHKUS ARMAS

ANNA PÄRN

Mälestavad

ERIKA ja ELMAR KUUSK

Lugupeetud ja armast klubi liiget

ADELE KITTASK'it

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Kauaaegset töökaaslast

OSVALD PÕLDNE't

mälestab kurbuses

LEO KOFF abikaasaga

Armast kaasvõitlejat

kolonel K.S.Dipl.

VILLEM SAARSEN'it

surnud 29. jaanuaril 1982 Stokholmis

mälestavad

ERICH KÕIV abikaasaga
ERNST TIIVEL abikaasaga

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

•

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA

FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks. Kunstikäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

KIRIKUD

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1.
Õp. O. Puhm (pikemal puhkusel)
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

21. veebr. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Teenib pastor U. Petersoo. Kell 10.45 esineb harpsicordil Martin Kiik. Leerieelsed.

Ingliskeelne jumalateenistus kell 9.30 homm., pastor R. Wukash.

Kolmap., 24. veebr. kell 7 ö. VABARIIGI AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS, teenib piiskop Karl Raudsepp, laulab Cantate Domino Ch. Kipperi juhatusel.

Pühap., 28. veebr. kell 11 homm. teine VABARIIGI AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS, teenib kog. kand. pastor Andres Taul. Kell 10.45 harpsicordil Omar Daniel. Ingliskeelne jumalateenistus kell 9.30, pastor E. Hahn.

Peetri koguduse nõukogu on õpetaja kandidaadiks üles seadnud pastor Andres Tauli, kelle teine ja viimane proovijutlus toimub 28. veebr. 1982.

Igal pühap., piiblitund kell 10 ja pühapäevakool kell 11.

Naisring igal kolmapäeval kell 5.

Pastor U. Petersoo kõnetunnid tel. 624-6128 esmasp. ja neljap., kell 7—9.

Kantseleitunnid teisp. kell 6—8 ja neljap. 2—4. Kiriku tel. 483-5847.

Aadu Säärits surnud

Kodumaal on 20. jaanuaril surnud kirjandusloolane ja kunstnik Aadu (Ado) Säärits (s. 1908). Ta sai tuntuks Fr. R. Kreutzwaldi lugulaulu „Lembitu" saksakeelse eeskuju avastajana a. 1927. On töötanud pikemat aega Keele ja Kirjanduse Instituudis. Peale muu on Aadu Säärits lõpetanud kõrgema kunstikooli (endise „Pallase") ja esinenud luuletajana.

Leinateateid

Kuressaares suri 28. novembril Armilde Muld, sündinud 12. detsembril 1909 Mustjala-Liival.

Göteborgis suri 19. jaanuaril Triin Mets, sündinud 28. augustil 1899 Saaremaal.

Lundis suri 30. detsembril Nigul Pääbo, sündinud 27. novembril 1895 Tallinnas.

Stokholmis suri 16. jaanuaril Alice Taimre, sündinud 3. juunil 1901.

Tartus suri 8. jaanuaril Liisa Kurvits, sündinud 13. novembril 1893.

Tallinnas suri 12. jaanuaril Aliide Kirsilo, neiuna Kaselaan, sündinud 9. oktoobril 1917.

Emasüdame abipalve

Mart Nikluse ema pöördus USA presidendi poole

WASHINGTON — N. Liidus vangistatud Mart Nikluse ema on otseselt pöördunud USA presidendi Reagani poole oma poja abistamiseks. Käsitsi kirjutatud ingliskeelne Elfriide Nikluse kiri on Eestist välja smugeldatud ja antud Eesti Rahvuskomiteele Ühendriikides. Rahvuskomitee saatis kirja edasi Valgesse Majja 3. veebruaril.

Samal päeval võttis Kongressi inimõiguste komitee vastu resolutsiooni, nõudes N. Liidult Nikluse vabastamist ja lubada tal emigreeruda Rootsi.

Presidendile saadetud E. Nikluse kirjale on saatekirja kirjutanud Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides, põhjendades selle kirja edasi saatmist asjaoluga, et E. Niklus,

kuuldes USA presidendi pühendatust inimõiguste kaitsele on saanud julguse ka temale kirja kirjutamiseks, et tema poeg pääseks vangistusest ja saaks emigreeruda.

Elfriide Niklus kirjutab:

„Sügavalt liigutatud Teie lahkest ja efektsest abist Liza Aleksejeva juhtumi puhul, ma kogusin julgust Teie poole pöördumiseks oma hädaga.

Ma olen eestlane, lesk, vana pensionär, endine muusikaõpetaja Tartu linnas. Mu abikaasa suri möödunud kevadel südameataki tagajärjel, mis on loogiline järeldus kõigile kannatustele ja shokkidele, mida ta on pidanud taluma.

Minu poeg Mart Olev Niklus, 47-aastane, silmapaistev ornitoloog ja võõrkeelte õpetaja on praegu poliitiline vang sunnitöölaagris VS 389/36, Vene Föderatsioonis, Permi piirkonnas, Tshusovoi rajoonis, Kutshino külas.

See piirkond asetseb ligemale 3000 km Eestist, tema kodumaast idas.

Mu poeg mõisteti süüdi järgmistes süütegudes: 1) kirjutades märgukirju internatsionaalseile organisatsioonidele, samuti kui nõukogude ametivõimudele, milles ta osutas tähelepanu Helsingis kokkulepete allakirjutatud inimõiguste deklaratsiooni aktile ja N. Liidu põhiseadusele, 2) kuulas eestikeelset raadiosaadet Voice of America koos oma õpilastega; 3) telefonikõnede pidamist võõrastega jne. Süüdistuste nimekirjas oli ka tema autobiograafia, milles ta kirjeldab raskusi oma elus vabaduse ja õiguse eest võitlejana. Nende süütegude alusel mõisteti ta kümneks aastaks erirezhiimiga sunnitöölaagrisse (termin „erirezhiim" tähendab võimalikest raskemaid elutingimusi, pealegi on selline vangilaager mõeldud suuremaile kriminaalkurjategijaile), millele lisandub veel 5 aastat sisemaist eksiilis olemist.

MART NIKLUS

Aastast 1958 kuni 1966 oli minu poeg sunnitöölaagris Mordvas, kandes vangistust selle eest,

et ta oli andnud mõned fotod oma kodulinnast Tartust võõrastele, kes olid võtnud osa ornitoloogia konverentsist.

Fotod näitasid N. Liidu elu nagu see tegelikult oli.

Minu poeg arreteeriti teine kord 29. aprillil 1980. Meie kontaktid on pärast seda olnud peaaegu olematud. Ainus kiri, mis ma olen saanud, on 26. aprillist 1981. Vähesest informatsioonist, mis mul on, võin ma järeldada, et minu kirjad ei jõua temani. Ma olen saatnud tosinaid telegramme ja kirju ametivõimudele selles küsimuses, aga ei mingisuguseid tulemusi. Ma ei saa arvata muud kui halvimat, mis puudutab minu poja tervislikku seisundit. Tõesti, ma olen veendunud, et tema elu on ohus.

Enne tema arreteerimist 29. aprillil 1980 sai minu poeg ametliku kutse emigreerumiseks Rootsi. Kutse oli Rootsi kodanikult Peeter Nikluselt. Nõukogude ametivõimud keeldusid siiski minu pojale luba andmast.

Ma usun, et Teie isiklik eestkostmine tema eest võiks minu poja elu päästa, tema vangilaagrist vabastamiseks ja emigreeruda aitamiseks.

See on miks ma julgen Teie poole pöörduda, tundes Teid kui kõigutamatut inimõiguste kaitsjat.

Juba ette tänades, teie Elfriide Niklus.

Austraalias ristiti 1980. a. 15 last

EELK Austraalia praostkonna Sinod peeti Melbourne'is sama-aegselt Eesti Päevadega esmaspäeval, 28. detsembril m.a. St. Markuse kiriku ruumides päevakorraga: Avapalvus — praost E. Kiviste, tervitus Melbourne'i Pauluse koguduse esindajalt, koosoleku rakendamine, populaar-teaduslik ettekanne praost E. Kivistelt: Imed Piiblis ja elus, usuteadlase A. Hanssoni ettekanne: koguduse majandusest, praostkonna aruanne 1980. a. kohta, prof. A. Võõbuse monumentaalse ajaloolise teose väljaandmise toetamine, kirikukogu kokkukutsumine ja koosolekul algatatud küsimused.

Kogudusi esindasid: Sydney Jaani — praost E. Kiviste, dr. Inno Salasoo ja A. Tanimae, Adelaide kogudust — abipraost J. Aarik, usuteadlane A. Hansson ja R. Olliino, Melbourne'i Pauluse kogudust — esimees M.V. Ots ja A. Põldoja, Canberra kogudust — esimees K. Kaldma ja J. Pärn.

Avapalvuse järel praost luges ette tervituse peapiiskop K. Veemilt. Suuliselt tervitasid Austraalia Luteri Kiriku Viktooria osariigi president Jordan ja Pauluse koguduse esimees M.V. Ots.

Usuteadlane A. Hansson kandis ette huvitava referaadi koguduse majandusest, mis oli rajatud Pühakirja alusele. Sellejärel praost E. Kiviste esitas praostkonna aruande 1980. a. kohta,

millest selgus, et aruandeaastal oli peetud 155 jumalateenistust, lapsi oli ristitud 15, laulatatud paare 8, leeritatud 4, võetud armulauale 596 inimest ja maetud 41 inimest.

Koguduse liikmemaksu oli tasunud 1367 inimest.

Koosolekul selgus, et mõned kogudused ei olnud prof. Võõbuse teose väljaandmise toetamiseks summasid määranud. Praost tuletas meelde selle teose tähtsust ning pani kõikidele südamele selle ilmumist toetada võimalikult suure summaga. Abipraost J. Aarik kõneles kirikukogu kokkukutsumise vajadusest. Sinod leidis, et see ei ole teostatav suurte vahemaade ja suurte sõidukulude tõttu.

Sinodi kestel oli lühikene nõupidamine president Jordaniga Melbourne'i Pauluse koguduse hooldamise üle õpetaja Aadu Meeksi haiguse ajal.

President lubas kogudust aidata vajaduse ja võimaluste piirides.

Sinod lõppes palvega praost E. Kivistelt, kes võttis eestpalvesse Melbourne'i Pauluse koguduse õpetaja A. Meeksi, kes raskesti haigena lamas Melbourne'i haigemajas.

Sinodile eelnes pühapäeval, 27. detsembril Eesti Päevade raames kontsert-jumalateenistus Hawthorn'i Presbüteeria kirikus, kus õpetaja Meeksi asemel jutlustas praost E. Kiviste, kaastegevad olid abipraost J. Aarik ja usuteadlane A. Hansson.

ME/E.K.

Kol.ltn. Jüri Raus Ida-Euroopa gruppe juhtima

Washingtonis asuv 9 Ida-Euroopa päritoluga rahvusgrupi koalitsioon, American East-European Ethnic Conference valis oma eksekutiivsekretäriks kol. leitn. Jüri Rausi. Organisatsiooni struktuuri tõttu on eksekutiiv sekretär tegelik töö juhtija ja korraldaja.

Kol. leitn. Jüri Raus on ERKÜ Esinduskogu ja Eesti Vabadusvõitlejate Liidu juhatuse liige.

Organisatsiooni esindus käis neil päevil kohtuministeeriumis selgitamas n.n. „sõjakurjategijate" küsimust. Järgmise aktsioonina on kindlaks määratud käik välisministeeriumi, kus kõne alla tuleb inimõiguste küsimus.

Walesa loodab pääseda tütre ristsele

Esimene kokkupuude vangistatud Solidaarsuse juhiga

VARSSAV — Habemesse kasvanud ja vahetpidamata sigaretti suitsetav Poola iseseisvate ametiühingute juht Lech Walesa ütles oma koguduse preestrile, et ta loodab vabaneda, et olla oma tütre ristseil 7. märtsil.

Walesal oli kolmetunnine vestlus preester Henryk Jankowskiga ja nagu preester hiljem ütles, oli Walesa endiselt entusiastlik ja vitaalne nagu see Walesa, keda varem nähti Gdanski laevadokkide väraval. Ametiühingu juht oli kinnitanud, et ta ei aja habet enne kui ta saab vabaks ja alustab läbirääkimisi Poola sõjaväevalitsusega.

Walesa oli olnud teadlik, mis juhtub Poolas ja andis preestrile isaliku nõusoleku tütre nimeks valida Maria Victoria.

Tütar on ta seitsmes laps, kes sündis mõned nädalad tagasi kui Walesa oli vangistatud.

Jankowski, kes tuli Varssavisse Gdanskist, ütles et ta loodab, et oodatud läbirääkimised valitsuse ja Walesa vahel algaksid peatselt, kusjuures nõupidamiste juures oleksid ka Solidaarsuse eksperdid ja liikmed nagu Walesa on alati nõudnud.

Preester iseloomustas Walesat, et ta jätab mulje mehest, kel on olnud hea puhkus.

Kuigi see on sunnitud puhkus, on sel kahtlemata olnud positiivne mõju mehele, kes on mõelnud kuidas taastada rahu Poolas.

Kaevandustöölisi meelitatakse palgakõrgendusega

MOSKVA — Ukraina söekaevuritele anti 27%-ne palgatõus, kui osa kampaaniast allakäinud söeproduktsiooni tõstmiseks. Ka on ette nähtud suuri summasid kaevandustе moderniseerimiseks. Donetski kaevandusist Ukrainas tuleb kolmas osa N. Liidu kivisöetoodangust, kuid see toodang on pidevalt vähenenud viletsa varustuse ja ebaefektiivsete meetodite tõttu. Möödunud aastal N. Liidu kivisöe toodang oli peagu 5% plaanist madalam.

REE kultuuriauhind J. Koklale

Rootsi Eestlaste Esinduse (REE) 1982. aasta kultuuriauhinna, millist antakse välja kahekümne esimest korda, määras auhinna zhürii üldkultuurilise ja ühiskondliku tegevuse eest „Eesti Päevalehe" peatoimetajale Juhan Koklale. See oli auhinna ajaloos esimest korda, kus üldkultuurilisel alal hinnati ka eesti ajakirjanduse esindajat.

Zhürii, kuhu kuuluvad Heljo Mängel-Sundsvik, Jüri Adila, Max Lääts, Rein Puusepp ja Arvi Moor, motiveeris oma otsust: „Juhan Kokla on aastakümneid eesti ajakirjanduses, eriti aga Eesti Päevalehe peatoimetajana aidanud elavana hoida kontakte eestlaskonnaga üle maailma. Samaaegselt on ta heas koostöös asjakohaste kaastöölistega hoolitsenud eesti keele, kultuuri ja ühiskondliku elu säilitamise eest maapaguluses, sule ja sõnaga järjekindlalt toetanud demokraatlikku mõtlemist ja võidelnud kommunismi ning ikestuse vastu kodumaal. Peale selle on Juhan Kokla võidelnud visalt eesti ajakirjanduse olemasolu eest, millele ju tugineb kogu eesti elu ja eestlaste omavaheline kontakt ja mis on võimaldanud praktiliselt läbi viia kõiki eestlaste ettevõtmisi, eriti aga suursündmusi, kus Eesti Päevalehe sagedane ilmumine ja informatsioonivahendus on olnud ülima tähtsusega."

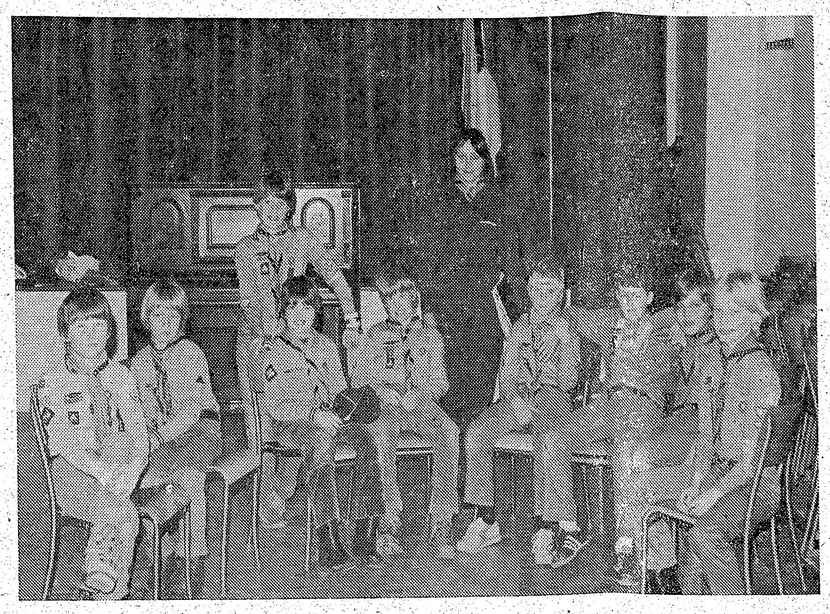

Skaudiliikumise looja Baden-Powelli jälgedes sammuvad ka need Lembitu noolepoisid, kes oma juhi Rita Paju juhtimisel on moodustanud sõprusringi skauditarkuste õppimiseks. Noorte koondised on igal laupäeval kell 10 homm. Peetri kiriku alumises saalis. Foto: Vaba Eestlane

Skaudiliikumise juubeliaasta

Esimene laager mereröövlite saarel

Maailma skaudiliikumine tähistab tänavu oma 75. aastapäeva — teemantjuubelit. Sel puhul toimuvad kõikidel skautluse maadel juubelipidustused ja -laagrid. Kui hakata otsima skautluse tegelikku geograafilist sünnikohta, siis jääb kaardil sõrme alla tibatilluke saar — Brownsea Island — Inglise kanali rannikul Poole lahes. Skautluse asutaja Robert Baden-Powell korraldas seal esimese n.n. katselaagri poistele 31. juulist kuni 8. augustini 1907. Laagrist võttis osa 21 poissi, kes jagati nelja salka.

Teemantjuubeli ajaks on skautlus ületanud oma kulminatsiooniseisu. Tagasilangus on aga seisatunud, liikumine stabiliseerub ja uus populaarsuse tõus on võimalik. Mis siis juhtus? Põhjuseid on mitu. Üldine majanduslik ja tehnoloogiline tõus on poistele kätte andnud vahendid, mida kunagi võis saada ainult skautluse kaudu. Tänapäeval on igal poisil spordivahendid pesapallist kuni paadini, väikekaliibriline püss, CB-raadio ja muud, rääkimata oma telgist ja jalgrattast. Kui tal neid pole, siis ta võib need kergesti saada. Skautlik tegevus — laagrid, matkad, kanuuretked ja maastikumängud on võetud koolide ja paljude teiste asutuste ning organisatsioonide tegevuskavva, kus asja korraldavad palgalised ja väga oskuslikud inimesed. Skautlus kannatab ka entusiastlike juhtide puuduse all.

Sajandi alul olid laagrid ainult sõjaväe, avastusreisijate ja sportlaste privileeg. Baden-Powelli idee — korraldada laager poistele — oli enneolematu ja üsna revolutsiooniline ettevõte. Tänapäeval oleks see ehk võrreldav maailmaruumireisu korraldamisega poistele.

Igal juhul otsis BP küllalt lähedast, kuid parajasti eraldatud paika oma katselaagri jaoks, kus ajakirjanikud ja fotograafid erakordset sündmust ei segaks.

Kalastusretkel Iirimaal kohtas ta mai kuul 1907 Londoni börsimaaklerit van Raalte't, kes talle pakkus „oma saart" Dorsetis Bournemouthi lähedal, kolme tunni raudteesõidu kaugusel Londonist.

Brownsea Island oli kirjelduse järgi sobiv paik laagriks. Varjulises Poole lahes kahe miili kaugusel rannast asus ovaalne ja paiguti tihedasti mändide ja kuuskedega täis kasvanud saar — üks kuni poolteist miili pikk ja kolmveerand miili lai. 560-aakrilisel saarel oli koguni kaks väikest järve, liivarand suplemiseks, küllalt lagedat maad telkimiseks ja kuivi puid kütteks.

Põnevam kui saar ise oli aga selle ajalugu. Kanali rannikul on väga looduslikke sadamaid, kus olla tormivarjus. Poole laht on üks neist ja kitsa suudme tõttu hästi kaitstud.

Meie ajaarvamise esimesel sajandil, kui roomlased koloniseerisid Inglismaad, asus Brownsea saarel Rooma laevastiku baas, kus suured triireemid (kolme aerureaga galeerid) seisid ankrus.

Tuhat aastat hiljem, kui taanlased vallutasid üksteise järel anglo-saksside väikeriike, oli Brownsea saarel kuningas Kanuti (Knud'i) merebaas. Saarele tõmmati maale taanlaste draakonpäiseid sihvakaid viikingilaevu.

Saare nimi pärineb taani vallutuse ajast. „Brownsea" on tegelikult moonutis ja pruuni merega pole saarel midagi tegemist. Taanlased nimetasid saart „Brunk's Ö" — „Bruno Saar".

Viieteistkümnendal sajandil oli Brownsea saar bukanjeeride — mereröövlite pesa- ja peidupaigaks. Mereröövlid ohustasid sel ajal laevaliiklust Vahemerel ja Euroopa rannikul, kusjuures varade kõrval võeti saagiks ka inimesi — orjakaubanduseks. Kuulsamaid röövlipealikuid sellest ajast oli Harry Page of Poole.

Pärast röövlilaevade likvideerimist tegid salakaubitsejad Brownsea saarest oma ankrukoha.

Salakaubavedu käis peamiselt Inglismaa ja Prantsusmaa vahel. Kuningas Henry XIII tegi lõpu ka salakaubitsemisele ja ehitas 1520 saare idatipule puust kindlustuse, kust sai jälgida kogu laevaliiklust Poole lahes.

Kaks sajandit hiljem müüdi saar eraisikutele. Üks neist ehitas kroonu rannakindlusest tornide ja soppidega lossi, mis maha põles 1896. Teine omanik otsustas kasutada saarel leiduvat savi ja ehitas poti- ning tellisetööstuse. See läks pankrotti ja mälestusena sellest ajast on saare rannas, kus laevu laaditi, praegugi potikilde ja tellisepuru. 1901 ostsid hollandi päritoluga börsimaaklerite perekond van Raalte järglased saare ja püstitasid sinna uue lossi.

Kas saab veel olla põnevamat paika laagriks, kui niisugune saar? Saare ajalugu, mida poistele jutustati laagri lõkkeõhtutel, oli üks elamus, mis maailma esimese skaudilaagri osavõtjatele igaveseks mällu graveeris.

Esimene lõkkeõhtu toimus 31. juulil 1907, lõkkevana oli Baden-Powell isiklikult.

Brownsea Island on märgitud Inglismaa kaardile ja isegi 1:1.000.000 mõõdus atlasi-lehele, kuid enamasti ilma nimeta. Saart on siiski kerge leida, kuna see asub Poole lahe suudmes.

Heino Jõe

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

auruga „steamcleaning"

HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Tallinn Festival '82 embleemi kavandi võistlus

Tallin Festivali juhatus kuulutab käesolevaga välja embleemi kavandi võistluse. Sel aastal on Festivali teemaks EESTI TALU RAHVAS.

Ettepanekud palume saata 5. märtsiks 1982 alltoodud aadressil puhta must-valge joonisena, mille suurus 15 x 15 cm. Festivali juhatus otsustab embleemi valiku, olles siiski kohustatud mitte ühtegi ettepanekut aktsepteerima.

Embleem (märk) peab sisaldama järgnevaid elemente: 1) Tekst „Tallinn Festival '82"; 2) must-valge joonis; 3) kujult peaks olema suhteliselt lihtne ja 4) märk peab olema teemaga kooskõlas.

Tööd saata aadressil: Jaak Järve, 870 Runnymede Road, Toronto, Ont. M6N 3W4.

Väiksemaid REMONTTÖID

majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Kaljo Raidi helitööde kontsert Stokholmis

STOKHOLM (EPL) — Kaljo Raidi helitööde kontsert Stokholmis Kuningliku Muusikaakadeemia saalis kogus üle 400-pealise publiku. Eelmisel aastal 60-aastast juubelit tähistanud helilooja oli kontserdiks isiklikult Torontost kohale saabunud, mis tõstis õhtu pidulikkust, mille muusikaline tase oli kõrgest klassist.

Esitati instrumentaalseid ja vokaalseid soolopalasid, kammermuusikat ja koorilaule. Kaastegevad oli Stokholmi Naiskoor, Stokholmi Meeskoor, solistidena ja ansamblitest eestlastest viiuldaja Rein Ader, sopran Anne-Mari Asker, pianist Hilma Nerep-Mossin, viiuldajad Martin Krooni ja Alfred Pisuke, nende kõrval rida rootslasi. Koorijuhtideks olid Harri Kiisk, Rein Tubin ja Jaan Seim, klaverisaatjaina Harri Kiisk ja Hilma Nerep-Mossin.

Rikkalik eeskava andis mitmekülgse ülevaate komponisti helioomingust umbes 40-aastase loominguaja vältel. Publik võttis pakutava vastu elavate kiiduavaldustega, komponistile ulatas tervituslilli ja kingituse Eesti Kultuuri Koondise büroojuhataja Maia Mathiesen.

Majandusklubi veiniõhtu

Eesti Majandusklubi Kanadas korraldab 25. veebruari õhtul Tartu College'is oma liikmeile ja nende külalistele „edasijõudnute" veini maitsemise õhtu. Juhatus hoiatab, et mitte lasta end heidutada sõnast „edasijõudnu", kuna tahetakse asjatundjate poolt välja valitud veinisorte mitmes hinnaklassis ise maitsta ja otsustada missugused sordid on meile vastuvõetavad igapäevaseks tarvitamiseks ja missuguseid pakume uhkusega oma sõpradele-külalistele või mida paneme kõrvale mõneks aastaks hilisemaks tarvitamiseks.

Õnnetaalriga noortetööd toetama

Suured üritused eeloleval suvel

Kevade kuulutajaid on mitmeid, üks neist on aga kindlasti eesti ühiskonnas skautide ja gaidide õnnetaaler. See tähendab saabuvat jüripäeva, haljendavaid metsi, õitsevaid sireleid, toredaid suvepäevi, puhkusi ja poistele ning tüdrukutele ilusaid laagripäevi.

Käesolev aasta on eesti skautidele ja gaididele eriti põnev, kuna Kanadas toimub malevate suurlaager. Viimane selline suurlaager oli siin meie Kotkajärvel 1977. a. Tol ajal laagrist osavõtnud hundud ja hellakésed on tõenäoliselt pea jagu pikemaks kasvanud. Gaidid ja skaudid võivad olla juba ülikoolis. On veel teisigi olulisi sündmusi: Kotkajärve on muutunud eesti ühiskonnale kuuluvaks sisejärveks, kuna osteti seni ühele Kanada organisatsioonile kuulunud järvekallas. Tunneme seda „uudismaa" nime all. Maailmaskautlus saab 1982. a. 75-aastaseks ja Eesti skautlus 70-ne aastaseks.

Eesti poiste ja tüdrukute töö käigushoidmiseks on vaja peale juhtide tasuta tööpanuse ja noorte poolt tasutud liikmemaksude veel midagi, mida kutsutakse rahaks.

On vaja õppematerjale, laagrialade korrastamist, veesõidukeid, keeduvarustust, telke, esmaabitarbeid, mänge, nööri, märke ja lugematul arvul muid esemeid. Selleks on õnnetaaler.

Õnnetaalritest laekunud summadega kaetakse skautide ja gaidide malevate ning üksuste väljaminekud. Õnnetaalreid on kaks: üks gaidide ja teine skautide õnnetaaler. Mõlemate „ametlikuks" hinnaks on üks „taaler" (see tähendab dollar), nii nagu see oli 30 aastat tagasi. Noortejuhid loodavad aga, et eestlaskond aitab õnnetaalri väärtust tõsta, andes ühe õnnetaalri eest rohkem kui üks dollar, või ostes rohkem kui üks õnnetaaler. See on võitlus inflatsiooniga ja hea investeering eesti noortesse.

Eesti Gaidide Malev Kanadas
Eesti Skautide Malev Kanadas

Jakob Hurda pojapojapoeg Saksamaal

Nagu kinnitas end. Emmaste ja Kullamaa koguduse õpetaja Peter Paulsen, elab Saksamaal ärkamisaegse tegelase Jakob Hurda pojapoeg. Ta on kolonel Bundeswehri juures ega valda eesti keelt.

A.E. LePAGE (ONTARIO) LTD REALTOR

Vivi Roy

Kinnisvarade vahendusfirma eestlasest esindaja

Toronto, Ontario M4N 2H8
2781 Yonge Street
Büroos (416) 487-4311
Kodus (416) 962-8481

Dr. REET ROMAN B.Sc., D.D.S.

soovib teatada

oma HAMBAARSTI KLIINIKU avamisest

159 Main St. Unionville, Ont.
(Hwy 7 & Kennedy Ro.)

Vastuvõtt kokkuleppel tel. 297-4850

SAMPO puudega ja elektriga köetavad SAUNA-AHJUD. Valmistatud Kanadas. Kui te ei usu, et need on head, siis proovige. Vanemaid mudeleid ja kasutatud saunaahjusid alates $100.—. Saunakibud. Nailonist põrandarestid (½ x ½ meetrit, mitmevärvilised) väga kerged installeerida.

SOOME AKORDIONE ½ HINNAGA.

SAMPO SAUNA LIMITED
1413 Kingston Road Scarborough, Ont. M1N 1R1
Telefon 691-2297
Burks Falls, Highway 520, Ont. Tel. 1-705-382-3520

Lugu imeilusast päevast ehk Valge Maja mäss

Laupäeval, 6. veebr. pidasid hundud ja hellakesed oma järjekordset talipäeva. Suvel on hundud ja hellakesed Kotkajärve laagris aga talvel nad sinna väga ei kipu— või õigemini, neid sinna ei lasta. On liiga külm ja liiga kaugel. Järsud mäed ja palju puid. Ja kes neid karusid teab? Igatahes oleme alati otsinud kohta, mis kodule vähe ligemal, madalamad mäed ja puud kaugel metsas, et kelk vastu ei libiseks. Need nõuded on rahuldatud küll Seedriorul või Cedar Glen'is, kuid Cedar Glen'is põles rahvamaja maha ja Seedrioru uksed on lumi ammugi kinni tuisanud. Olime nõutud.

Mis nüüd teha? Kuhu minna?
Me ei tahtnud jäädа linna.
Meie hädakisa — oigeid
kuulis pererahvas TOIGER.
„Unustage mure, valu —
teile koduks meie TALU!"
Vaidlesin, meid liiga palju!
Pere-ema nagu kalju —
„Olgu teid või kokku sada —
Köök meil avar, suur on pada.
Võite lapsed mäele saata
Puud on metsas, pole karta!
Ruumi küllalt suusatada
mööda põldu, metsarada . . .
Tulge ainult — ootan juba
Isa Toiger'ilt ka luba!"

Nii sai lahendatud talvise väljasõidu probleem. Varsti oldigi teel linnast põhjapoolsete lumiste väljade suunas. Sõit läks mööda „neljasada". Bussis mürin, laste jutuvada, erutusest noored kihkvel. Läbi akna paistsid lumehanged, kus tuisukoerad üksteist taga ajasid. Aga talveilu kõrval oli kurvemaidki tähelepanekuid, kui mõni hull suure kiirusega bussist mööda traavis, siis järgnesid õnnetused, autod purunenült kraavis.

Siis me maanteelt keerasime,
metsateele pöörasime.
Männid uhkes lume-ehtes
seisid nagu unes nähtes . . .
Samas löi ka taevas valla —
päike puistas kulda alla.
Peagi mäepealt paistis, näe!
VALGE MAJA — „TUULEMÄE"
Toigerite metsakodu!

Kodurajal laste rodu . . .
suusad õlal — ees oli mägi —
sammusid kui sõjavägi!
Maja poole rühkisid —
laubalt higi pühkisid.
Kõigil oli kiire astu.
Pererahvas tuli vastu.
Päike säras, soe oli õues,
kuid ÕIGE sära oli Pere-Ema põues!

Noored kui oleksid pääsenud vangist! Hullasid sügavais pehmeis lumehangedes. Nad polnud varem seal kunagi käinud, selle maakodu rahulikku olemust näinud. Ja vist polnud keegi kunagi ka seal sellist möllu teinud. Need olid talvelõbud paremast sordist, oh seda müra, nalja ja hullamist! Mägedest alla ja lume sees möllati. Kelguga kihutati hangedelt alla, suuskadel sahinal maailm lõi valla.

Kui külmataat näpistas põski õrni
ja kindas nagu enam polnudki
sõrmi —
siis mindi tuppa — sooja kööki,
kus kõigile lahkelt jagati sööki.
Ja need, kes ei tahtnud tuppa tulla,
neile pere-ema kõlistas lehmakella;
sest laual olid vorstid ja soe jook
ja kohvi ja kringel ja magus kook.

Ega süüeski polnud neil palju
mahti
Mäng hangel läks jälle kiiresti
lahti,
ja suuskadel mõõdeti põllu
pikkust —
kuni lõpuks väsimus kallale kippus.

Siis jälle said kastetud janused
suud
Ja pererahvast sai tänatud;
otse südamest öeldi kõigi poolt,
et kandsid noorte eest vaeva ja
hoolt.

Meie tänu ka Taadile Taevasele,
kes andis päeva nii päikeselise!

Hea sõber, kes võtsid vaevaks lugeda, leiad kohe, et see päev polnud loodud tavaliseks päevaks. Kuigi plaanitsetud võistlust suusamäel polnud ja kelgutamise kiirust keegi ei mõõtnud, anti siiski ka auhindu mitmel alal välja. Neile, kel kõige rohkem nalja, ja neile, kes näljaseks said ja kõige rohkem sõid. Kuid neilegi määrati auhinnad, kes oma kindad kõige märjemaks tegid. Auhinnata ei jäänud needki, kel varbad rohkem külmetasid.

Kõige rohkem said nalja Toivo Träss, Kalev Kaup ja Eric Silmberg; kõige rohkem sõid „kuumi koeri" Selina Reiman, Merike Purje ja Henrik Nõmmik; kõige märjemaks mõistsid oma kindad teha Randar Puust, Mark Einar ja Ricky Roos, kuna külmataat näpistas varvastest enim Taimi Petersood, Martin Roosi ja Triina Latterit.

Nii lindid rinnas ja riided pakis,
noorte rodu oli jälle teepeal sakkis.
Ja kui läks lahti kojusõiduks,
siis tundsid kõik: päev oli kõigile
võiduks!

Lia

SPORT

Balti suusavõistlused Moonstone'is

Suviseist Killamängudest tuttavas Moonstone'is toimusid veebruari esimesel nädalalõpul mäesuusatamise ja murdmaasuusatamise võistlused. Samaaegsete teiste suusavõistluste tõttu jäi osavõtjaskond oodatust väiksemaks. Pealegi puuduvad naaberrahvastel murdmaasuusatamise harrastajad. Tänavu olid korraldajaiks lätlased, kes mäesuusatamise ka läbi viisid.

Murdmaasuusatamises tuli meeste üldklassis esimeseks Kanadas tähelepanu leidnud noor eesti suusataja Allan Mägi, kes 10 km distantsil sai ajaks 29.22, teiseks Mihkel Türk 46.33, kolmandaks Raivo Lainevool 51.08.

Meeste klassis 45—54-aastased tuli 10 km esikohale Rein Lainevool ajaga 53.39. Meeste klassis 55-aastased ja vanemad oli esimene Valden Sadul 43.10, teine Lembit Saar 52.31.

Naistele ja poistele korraldati võistlus 5 km distantsil. 13—16-aastastest poistest oli esimene Toivo Lainevool ajaga 36.43, teine Erik Türk 37.24. Naistest 30-aastat ja vanemad oli esimene Imbi Lainevool 40.23, teine Milvi Loite/ 43.42, kolmas Kaari Türk 50.19.

2,5 km distantsil võistlesid 12-aastased ja nooremad poisid, kellest esikohale tuli Paul Tae ajaga 20.20, samaealistest tütarlastest Ellen Oiling, aeg 29.18.

Eestlased saavutasid 10 medalit

York ülikooli siseareenil toimusid jaanuari lõpul Ontario masterite kergejõustiku sisevõistlused, kus eestlased olid tähelepandavalt edukad, saavutades kokku 10 medalit, neist 4 kulda, 1 hõbe ja 5 pronksmedalit. Kokku oli võistlejaid 140, kes võistlesid 35 + kuni 75+ vanuseklassides.

Üldises kavas oli 15 ala, milles eestlased võtsid osa seitsmes. Kuldmedalid saavutasid Jaan Roos 3000 m kõndimises 45-aastaste ja vanemate klassis ajaga 13.50, Karl Trei 70-a. ja vanemate klassis oli esimene 60 m jooksus ajaga 11.00 ja kaugushüppes 3.39, Valter Lood 60-a. ja vanemate klassis kuulitõukes 10.74.

Teise koha saavutas Jaan Lents 55-a. ja vanemate klassis kuulitõukes 10.74.

Kolmanda koha saavutasid Arvi Rand 55-a. ja vanemate klassis 5000 m jooksus ajaga 24.59,3, J. Lents kõrgushüppes 1.20 ja teivashüppes 2.50, E. Kulmar 65-a. ja vanemate klassis kuulitõukes 8.86 ja K. Trei kuulitõukes 8.39.

Kuuendale kohale tuli 60. m. jooksus V. Lood ajaga 10.0. Võistlusele oli registreerinud ka Viktor Peters 65-a. ja vanemate klassis kuid pidi lihasehäire tõttu loobuma.

Nizza olümpialinnaks?

Nizza kavatseb kandideerida nii 1992. aasta suve- ja ka tali-olümpiamängude korraldamise õigusele. Nizza linnapea arvas, et selles pole midagi imelikku, sest Nizzal on suurepärased võimalused nii suve- kui tali-alade tarvis. Tema arvates on Nizzal ka muud eeldused olemas: eeskujulik rahvusvaheline lennuväli, piisavalt hotelle, head spordikeskused, mäesuusatamispaikadest linna on vaid tunniajaline sõit. Ka Prantsusmaa Olümpiakomitee on hakanud Nizza ettepaneku vastu tõsist huvi tundma.

Spordiuudiseid kodumaalt

Tennis on tänavu esmakordselt noorsoomängude kavas. Eesti noorsookoondise peatreeneriks on Peeter Lamp, kes valmistab ette koondise kandidaate. Koondisse kuuluvad Olga Sassova, Kersti Orek, Merike Stamberg, Anne Kalle, Ennike Stamberg, Ülle Miller, Rein Karolin, Teet Rätsep, Mart Peterson ja Kaido Kroon. Alggrupis tuleb Eesti koondisel kohtuda Vene, Armeenia ja Moldaavia võistkondadega.

☆

Eestis tähistas oma 75. sünnipäeva Luzerni laskemaailmameistrivõistluste üks kangelasi, Kaarel Kübar, kes kuulus Argentiina karika kaitsmiseks moodustatud vabapüssi võistkonda. K. Kübar tuli maailmameistriks põlveltasendist 379 silmaga, aidates kaasa Argentiina karika teistkordseks võiduks ja viies võistkonna summa põlveltasendis 1800-le, mis oli seekord ka maailmarekordiks. K. Kübar alustas laskespordiga 1933. a. Tartus. Eesti meistrivõistlustel 1938. a. ületas ta maailmarekordiga võrdse Eesti rekordi 9 silmaga. 1133 silma püsis rekordina 31 aastat, kuni selle alles 1969 ületas Aarne Verev. Kübar jatkas oma alal ka peale sõda, võites aastal 1955 oma viienda Eesti meistritiitli armeepüssist laskmises.

RISTSÕNA Nr. 1091

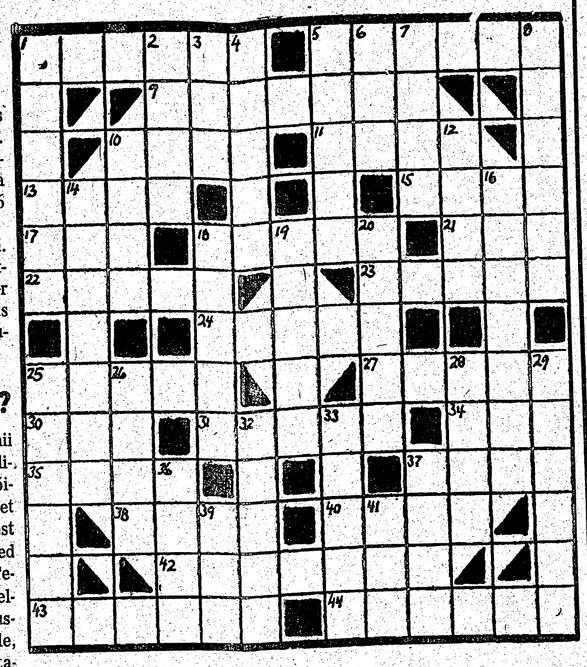

Põikread: 1. Aedvili, 5. Leevikese teine nimi, 9. Katsuma, proovima, 10. Oli, viibis, 11. Metsloom, 13. Mõõtühik elektrotehnikas, 15. Lääge, 17. Kuju eesti mütoloogias, 18. Eesti suurkirjaniku eesnimi, 21. ...nurme — koht Tartumaal, 22. Indiaanlase veesõiduk, 23. Seal säilitatakse tuhka, 24. Populaarsete operettide autor, 25. Raudteejaam Tallinn-Pärnu liinil, 27. Muhamedi usu vaimulik, 30. Üks ühes võõrkeeles, 31. Linn Prantsusmaal, 34. Asub pealuus, 35. Vajalik ese, 37. Kiviliik, 38. Ülev mõte, 40. Hüüatus, 42. Voolavalt, 43. Kahekordselt, 44. Endisaegne sõjalaev.

Püstread: 1. Ajaviite- ja kohtumiskoht, 2. Liha- või kalatoit, 3. Papagoiliik, 4. Ussi häälitsus, 5. Üüriauto, 6. Enda, 7. Taime vili, 8. Hinnaline, 10. Tuntud koolilinn Inglismaal, 12. Linn Ukrainas, 14. Pidev, alatiolev, 16. Abistaja, 18. Seal peetakse aktusi, 19. Kandid, küljed, 20. Väljendab rahulolematust, 25. Edvistaja, 26. Tänav-läti keeles, 28. Neli ühesugust vokaali, 29. Näidis, eeskuju, 32. Saksa vabariigi esimene president, 33. Esimesed käigud malemängus, 36. Vorm sõnast laskma, 37. Mänguese, 41. Hüüatus.

RISTSÕNA Nr. 1090
LAHENDUS

Põikread: 4. Kanal, 7. Kraan, 9. Pikne, 11. Aina, 12. Ehid, 13. Lang, 14. Stalin, 16. Nõder, 17. Paar, 18. Orion, 20. Puhk, 23. Ujuma, 26. Saarde, 29. Rada, 30. Vaar, 31. Ammu, 32. Kasva, 33. Liane, 34. Ivask.

Püstread: 1. Kana, 2. Capet, 3. Praad, 4. Kangro, 5. Liha, 6. India, 8. Aine, 10. Kilp, 13. Lõbus, 14. Seine, 15. Naima, 19. Nurmik, 21. Havas, 22. Kaas, 24. Jama, 25. Udune, 27. Ravi, 28. Drava, 31. Also.

Toimetusele saadetud kirjandus

LEMBITU VASTLAKIRI (2) — 1982. Tänavu ilmumist alustanud Lembitu skaulikele noortele mõeldud etnograafilist ja rahvapärimuslikku materjali sisaldava väljaande teises numbris on avaldatud „Veebruar on küünlakuu", „Armsad vanad saapad", lugu kingadest, mis tehakse saapavabrikus, head ja halvad kingad, kuidas kinga tuleb hoida ja hooldada, kuidas hoolitseda kingade eest kui neid ei kanta, lõpuks värsid väiksest Atsist, kes ihkas säärsaapaid, aga neid saades ei jaksanud kanda ja pidi palja jalu käima. Lõpuks keeleküsimused ja laulmiseks „Polli-Volli duudl".

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.35
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	.50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	.50
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T. E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.00
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	.85
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕORSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	.30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.20
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	.30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	.30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	.50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	.30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	.40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	5.—	.40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.30
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
VARRAKU JUTULEHT — hilissügis 1981	5.—	.50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolieelistele lastele värvitrükis)	4.—	.40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolieelistele lastele värvitrükis)	5.—	.40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

Berta Ruck

MUNDRIS SÜDAMEVALLUTAJAD

4.

Mängisime, pannes kaarte vanale tindiplekilisele lauale. Naeru ja jutuvadinat. Võib ju siunata seda igavat küla, ulguvat metsalaant, Poriküla ja seda koobast, meie maja, aga omavahel on meil vahel ikka päris lõbus. Hästi läbi saanud oleme meie kolm alati. Miski ei või seda rikkuda.

Viimane ring. Panin lauale oma kaardi: ärtuemand, hea ennustus, ah? Nancy pani maha ruutukahe ja Evelynil oli potiüheksa.

„Noh, vaadake nüüd," hüüdsin võidurõõmsalt. „Minu võit. Plika saatus on noor leitnant „Ükskõik kes"."

„Peaksime kolm korda katsuma," ütles Nancy. Nii siis korjasime kardid uuesti kokku, tõstsime ja jagasime.

Nägin, et tüdrukute näod päris elustusid mängust, vaatamata, et see oli lollus.

Seekord oli Nancyl ruutukuningas, minul potikaks ja Evelynil äss. No jah, vanemal on eesõigus.

„Nüüd veel kord," ütles Nancy. „Miks sa naerad?"

„Naeran, kui mõtlen „meie" tulevikupeigmehele."

Mõtlesin endamisi, mida küll mõtleks too noor ohvitser, praegu oma kasarmus, kui ta korraks näeks praegust pilti, oma tulevikukorterit.

Mõtlesin, kas ta oleks huvitatud sellest pildist. Mugav, korratu, punase aknaesriidega tuba kolme ilusa pika, blondi tütarlapsega, kes kummardusid elavalt oma mõttetu mängu kohale laual. Kui ta arvata võiks, et mängust olenes tema „äravalitud neitsi" isik! Hahahaa. Kui neil kõigil oleks aimu seda laadi asjust, mis siis küll juhtuks?

Viimase mängu ajal valitses vaikus, milles vaid kuulda väikeste „häälitsevate" leekide pragin vanamoelises kaminas ja kaartide sahin, kui need kukkusid üksteisele nagu väljas kukkusid jalgteele viimased sügislehed toomingalt.

Viimane kaart pandi. Seekord olid punktid järgmised:

Nancyl ristikuningas. Labasel Tuulepeal ruutukolm. Daamilikul Evelynil ärtuviis.

„Soo, nüüd on meist igaüks kord saanud enamiku silmi. Mis siis nüüd loeb?"

„Noh, tähendab seda, et meil igaühel on sama saatus," ütles Evelyn, korjates kokku kaarte ja visates neid tagasi laadikusse. „Tõenäoline, et noormees, kes siia korterisse tuleb, ei armu kellessegi meist kolmest."

„Vaadake asja alati heast küljest," naeris Nancy. „Arvan, et esimene mäng loeb. Tuulepea ärtuemand. Laps, vanem õde loobub ja tõmbub tagaplaanile, jättes sulle vaba mänguvälja noormehega."

„Tänan suuresti. Teeksin sedasama sinugi heaks igal ajal," ütlesin armuliselt.

Siis aga purskusime metsikult naerma, kui tõsiselt me asju arutame, kuna kõik on ju ainult nali.

Nüüd tuleb meil nädalapäevad oodata ja siis vaadata, mis nägu too noormees õieti on. Nancy, kes on kaunis sentimentaalne, olgugi et ta püüab seda varjata sellega, et tahab kõnelda lollusi, nimetab teda „Võluvaks printsiks".

Ta tõeline nimi, mida nägime väikesest pühalikult ja tseremoniaalselt kirjutatud kirjast tädi Viktooriale, on Frank Lascelles.

Tädi ütleb, et too nimi osutab heast perekonnast päritolule. Nancy aga arvab, et see ei ütle veel midagi, et on ka igasugu inimesi, kes põlvnevad küll heast perekonnast, ei tarvitse aga sugugi nii kõrged ja peened olla. Tädi ütleb, et kõigil Lascelles'idel on eenimi Frank, ei tea mispärast.

„Frank" on päris kena. Ei tea kas ta ise ka kena peaks olema?

* * *

(Hiljemini.) Ei, ta pole kena!

Ta on jõudnud pärale — too noor —. Hea küll, ma pole veel leidnud küllalt koledat nime tema jaoks, tolle noore ohvitseri jaoks, keda peame nüüd kannatama kuus nädalat oma majas.

Ah, kuidas ma seda suudan taluda? Kole on see lihtsalt.

Aga võib-olla on jälle parem, kui jutustan kogu loo tema saabumispäevast peale.

III.

Esiteks, kui inimesed ütlevad, et nad jõuavad pärale teeajaks, mis pagana pärast ei katsu nad siis saada teada, mis kell too teeaeg õieti on?

Meie majas on ta alati kell viis. Tädi Viktooria tukub oma vanamoelisis, vanatüdrukulisis kombeis, märkamata, et teiste teeaeg ka teisel kellaajal olla võib. Ta ei näinud undki muuta oma kellaaegu, oma kombeid, või oma pealelõuna kava, nagu ta seda nimetab, ainult sellepärast, et täna on „too päev". Ma mõtlen nimelt päeva, mil esimene saadetis sõdureid pärale jõudis. Juba eilegi oli näha elumärke külas.

Suur vankritäis sõduririideid jõudis „Pärli ja austri", meie küla ühe silmaga võõrastemaja ette, mis on peastaabiks alaliselt siia jäävate ohvitseride jaoks. Ma arvan nimelt instruktoreid, kes neile õpetavad majade purustamist, sildade õhkulaskmist, raudteede rikkumist ja teab mida veel kõik.

Kõlab kõik väga huvitavalt ja hävitavalt, eks ole?

Lihuniku naine raputas tõeliselt oma halli pead ja arvas, et Poriküla ei muutu kunagi enam endiseks pärast kõike seda.

Kõikides väikestes vürtspoodides on kuulda elavat arutlust, kui palju keegi proua X inimesi enda juurde saab võtta, kes maksab kaks ja pool shillingit päevas, kes kolm, et nüüd tuleb ju hoopis teisi toite valmistada sõdurite pärast ja veel muidki ettevalmistusi, mida vaja teha.

Jah, hulk ettevalmistusi meiegi majas **näiteks.**

Tädi Viktooria liigub ikka veel „patriotismipagina" tähe all, nagu meie seda nimetame, mis ju ainult minu perversiteedi tõttu selleks kujunes, sest et näitlesin hirmsat „vastupanu".

Nüüd ma tõesti olen selle vastu, kui näen, mis kõik juhtus, aga sellest kõnelen hiljemini.

Muutsime vaba magamistoa mugavuse eeskujuks — lumivalged kardinad, parimad käterätid ja suur tükk lõhnaseepi pesulaual. Ja olge head, viimse trumbina Nancy oli toonud roosa udusulgvaiba oma voodilt!

Ta arvas, et villtekid olid küllalt head lihtsa tütarlapse jaoks. „Peame ju andma kõige paremat oma vahvatele kaitsjatele."

„Veel ta ei kaitse ju meid," arvas Evelyn oma laia tooniga. Ma tean aga, et ta on sama usin tegema talle asja mugavaks. Sealsamas ta seadiski viimseid sügisilli talle tualettlauale vanasse kristllvaasi. Seal leidus rõõmsaid kollaseid krüsanteeme, oks punaste marjadega ja viimane roosa väärtroos, mille leidsin veel õitsemas paraadukse kohal. Tegime ka tule magamistuppa, sest võib-olla tundub talle Poriküla õhk liiga niiske, pärast Salisbury kõrgendikke. Proua Miles postkontoris rääkis, et Salisburyst tuleb neid „ainult mõned üksikud".

Ja tee, mille olime valmistanud tollele elukale — kõigepealt, tervelt üheksa penni eest koort. Siis sepiku- ja saiavõileivad paksult võiga määritud. Evelyn oli küpsetanud koogi, milles ta on meister, ja mina olin valmistanud sidrunikreemi (kui tookord oleksin teadnud isikut, kellele ma seda tegin, tõesti, ma poleks ainsatki sidrunit välja pigistanud. Siis vana naiskokk, kes tavaliselt on kõige pahatujulisem vanaeit maailma peal, alati nuriseb, et kõik kolavad ringi ta armsas soojas köögis — isegi tema muutus, nii et polnud põrmugi enam too tavaline tige vanaeit, kellena ta ikka näib. Ta valmistas vabatahtlikult maitseva pasteedi külmast kalast, mis hommikul jäänud üle.

„Noormehed meeleldi tahavad midagi soolasemat tee juurde," seletas ta mulle, kui läks võtma punast pipart puhvetist. „Nad oleksid valmis loobuma kõigest magusast mingi tugevama kala- või keedusingitaolise suutäie kasuks! Ja, ja, preilnad, pange mu sõnad kõrva taha, küll nad teile tarvis lähevad, kui teil on kord oma kodu ja oma härra, kelle eest peate hoolitsema."

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1902, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

RATAS OPTIK
TELEFON 465-6251

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID PRILLIDE RETSEPTE

VABA EESTLANE

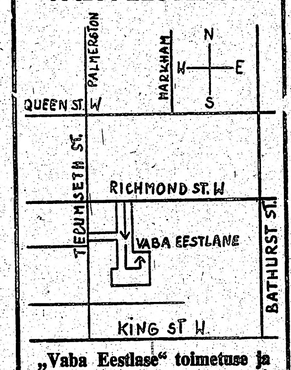

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.25
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579.
kodus 489-6709

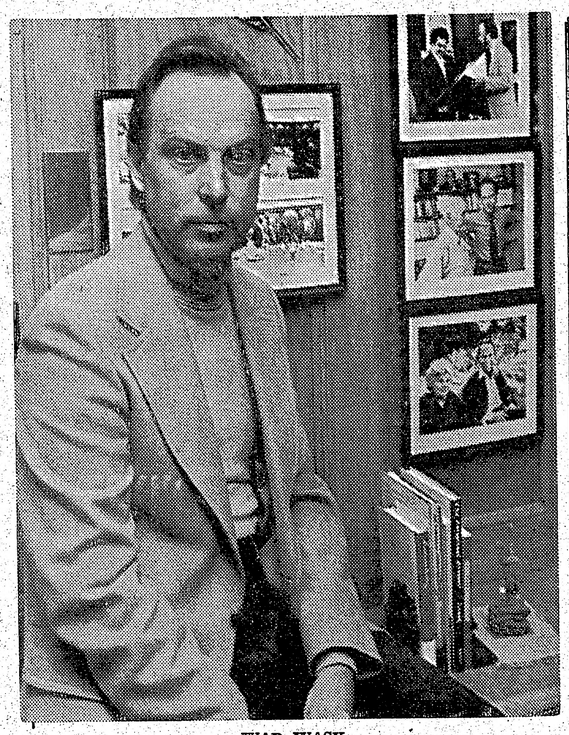

IVAR IVASK

Ivar Ivaskist ja ta luulest Itaalia kultuuriajakirjas

Ivaskist Itaalia kultuuriajakirjas

Itaalia kirjandusajakiri „Nuova Rivista Europea" avaldas oma oktoober-detsember numbris 11-leheküljelise valiku Ivar Ivaski luulest pealkirja all „Elegia di Mustalahti e altre poesie" (Mustalahti eleegia ja teisi luuletusi).

Näiteks I. Ivaski põhilisest luulekeelest, eesti keelest on esimene luuletus „Mustalahe eleegia" avaldatud eesti keeles, selle järel sama jälle eestikeelsena autori käekirjas, siis sama luuletus autori poolt tehtud ingliskeelses tõlkes ja neljandana itaalia keeles Roberto Sanesi ja Romeo Lucchese tõlkes.

Luuletuste vahele on paigutatud I. Ivaski joonistus ja fotosid luuletajast, Soome maastikust

ja luuletajast koos maailmakirjanduse tippude Odysseus Elytise, Jorge Guilleni, Francis Ponge ja Ungarettiga.

Valik on tehtud mitmest luuletuskogust, pikem tsükkel Northfieldi värssidest. Viimaseks on Ungaretti luuletus ja selle kõrval eestikeelne tõlge „Uinuda". Kokku on avaldatud 15 luuletust.

Luulevalimiku juures on ajakirja toimetaja Giancarlo Vigorelli luuletajat ja ta loomingut tutvustav kirjutis. Vigorelli hindas kõrgelt Ivaski luulet, kaasaarvatud enne jõulu ilmunud uus värsikogu „Verandaraamat". Toimetaja avaldab lootust, et keegi itaallane koostaks valiku Ivaski kaheksast luuletuskogust itaalia keeles.

Selle antoloogia võiks tasuda osaliselt seda vastutulelikkuse võlga kõrgekvaliteediga toetuse eest, mida Ivask on viimastel aastatel andnud maailma kirjanike vahel paremaks üksteise mõistmiseks.

Edasi on hinnatud Ivaski tähendust internatsionaalse kirjandusajakirja toimetajana ja Neustadt kirjandusauhinna organiseerijana.

Itaalia toimetaja iseloomustab ka Ivaski luulekeeleks olevat eesti keelt kui „täpset ja meloodilist keelt, aga kahjuks kasutusel väga piiratud ulatuses", kuna Eesti on praegu N. Liidu osaks.

Ameerika luuletaja pühendusluuletus Rannitile

Ameerika luuletaja James L. Weil'ilt, kes on tõlkinud Aleksis Rannit luuletusi inglise keelde, on ilmunud väga kaunilt kujundatud ja Itaalias trükitud luuletuskogu „Uses and other selected poems" (Sparrow Press, 1981).

Itaalia tüpograaf Martini Mardersteigi trükikunstiga on võidud varem tutvuda kahe A. Ranniti luuletuskogu juures. Ka ülalnimetatud raamatu kujunduses on ülim lihtsus mõjuvaks koostööks vormitud. Kogu 35 luuletusest on üks, „Aleksis" pühendatud meie luuletajale Aleksis Rannitile: „The flourish of your / Estonian hand / flourishes me. I / am of all flowers" (Sinu eestlase käe / õitsemine // õilmitseb minus. Ma / olen täiesti õites).

Üle veerandsaja eksliibriste näituse

Jaanuari lõpust alates kuni veebruari lõpuni toimub Toronto pearaamatukogus teisel korrusel Emil Eerme kogu materjalidest koostatud eksliibriste näitus. Selle näituse korraldab raamatukogu näituste osakond ja on nende poolt valitud teemaga, mis on tulevikus toimuvate erinäituste tutvustavaks eelnäituseks. Esitatud on 28-jalalises vitriinis kümne maa eksliibrised, milliseid esindab igalt maalt 3 graafikut. Eriti on neile lisaks välja tõstetud Kanada eksliibris kahes osas: vanemad kanada eksliibrised ja tänapäevased, milles on värvirikkad A. Lee, J. Saarniidu, M. Endi ja kanadalase R.G. Macphersoni vapimotiivilised raamatuviidad. Lisaks eksliibris-alalist kirjandust. Kümne maa: Austria, Belgia, Hollandi, Jaapani, Tshehhoslovakkia, Poola, Saksamaa, Soome, Venemaa hulka kuulub ka Eesti eksliibris, milliseid esindavad R. Kaljo, V. Tolli ja J. Arrak.

Järgmistel näitustel, milliseid korraldatakse järjekindlalt, on kavas esitada üksikmaade, üksikkunstnike, eriteemade ja eritehnikate eksliibriseid.

See näitus on E. Eerme arvates tema 26-es. Kaks eksliibriste väljapanekut toimus möödunud suvel Humberview ja Keele-Lawrence Ave. raamatukogudes, kus esitati itaalia eksliibriste kõrval kanada ja A. Lee eksliibriseid. Eeloleval maikuul on ettenähtud eksliibriste näitus ja loeng „The Handwriters Guild of Toronto" liikmetele.

Mis on saanud A. Vilmsi eksliibristest, graafikast ning raamatukogust? A. Vilmsi eksliibriste saatuse määrab eritoimkond, samuti on tema graafikakogu ette nähtud eesti organisatsioonidele. Raamatud on ette nähtud Tartu Instituudi arhiivile. Toimkonnal on kavatsus teha tema kogu materjalidest eksliibriste näitus, milline toimuks eeloleval sügisel.

Millised on tagajärjed „Eesti eksliibris välismaal IV" osa materjalide kogumisel? Eesti ajakirjanduses on ülemaailmselt avaldatud selleks üleskutse ja otseselt kirjutatud meie graafikutele vastavate andmete saamiseks. See on palju kaasa aidanud, kuigi enamik andmeid saadakse kogujate käest.

Toronto pearaamatukogu uued ruumid on Yonge St. 789. Eksliibriste näitus on teisel korrusel „Fine Art" raamatute osakonnas, olles avatud raamatukogu lahtiolekuaegadel.

1982 suvised Charterlennud Helsingisse.

Finnair'i DC-10 lennukil

	Minek	Tagasitulek	Reisi kestvus	Viimane reservatsiooni aeg	Täiskasvanute lennuhind
Torontost	29. juunil	19. juulil	21 päeva	14. mail	$799.
Vancouverist	28. juunil	26. juulil	28 päeva	13. mail	$939

☐ Pileti eest tuleb tasuda vähemalt 45 päeva enne väljalendu.

☐ Äraütlemise korral peetakse kinni $80 Toronto piletihinnast ja $94 Vancouveri piletihinnast.

☐ Piletihind ei sisalda kanada lennuväljamaksu.

☐ Hinna sisse ei ole arvatud reisikindlustusemaks. Lähemat informatsiooni kindlustuse üle saate oma reisibüroolt.

☐ Lapsed alla 2 aasta reisivad tasuta ilma istme reservatsioonita.

☐ Igasugune lisainformatsioon saadaval reisibüroos.

FINNCHARTER
8 King St. East, Suite 1801, Toronto M5C 1B5
(416) 362-2323

KOHO INTERNATIONAL TRAVEL
191 Eglinton Avenue East,
Ste. 104
Toronto M4P 1K1
485-9437

FINNISH (TORONTO) CREDIT UNION LTD.
191 Eglinton Avenue East
Toronto, Ontario M4P 1K1
486-1533

UNIGLOBE-EGAN TRAVEL
277 Lakeshore, East
Oakville, Ont.
Maria Venugopal
Tel. (416) 842-3263

LOMA TRAVEL LTD.
126 West 3rd Avenue
Vancouver, B.C. V5Y 1E9
(604) 872-0659

OML WORLDWIDE TRAVEL AGENCY
1769 Regent Street
Sudbury, Ontario P3F 3Z7
(705) 522-0000 Edey Saarinen

VENTRA TRAVEL SERVICES
5915 West Boulevard
Vancouver, B.C. V6M 3X1
Tel. (604) 263-1951

SKYTRAIN TOURS & TRAVEL
2656 Danforth Avenue
Toronto, Ontario M4C 1L7
690-4922 Bert Kivimäki

UNIGLOBE-AATCO TRAVEL NORTH LTD.
Atria North, Ste. A121
2255 Sheppard Ave. E, Willowdale
497-3622 Anja Kivinen-Velickovic

YORKLAND TRAVEL LTD.
185 Yorkland Blvd.
Ramada Inn Hotel — Lobby
Willowdale, Ontario M2J 4R2
497-0300 Ritva Sanz

172 helitööst auhinnati 10

Möödunud aastal korraldatud võistlus noortele kanada heliloojaile äratas laialdast tähelepanu, sisse saadeti 173 tööd 152 heliloojalt. Žüriisse kuulusid mitmed raadiosaadete korraldajad, kes valisid välja kümme parimat, neist neli elektroonilisest muusikast, neli kompositsiooni väiksemale orkestrile ja kaks liürilisele teatrile mõeldud tööd. Üks auhinnatu on Toronto helilooja Henry Kucharzyk, teised mujalt Kanadast, kõige rohkem Montrealist.

Individuaal- ja grupireisid Euroopasse

AINO KAING
Tel. (416) 757-5080

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat „VABA EESTLAST" — sisukam ja odavam eesti ajaleht vabas maailmas!

Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise poolt korraldatud Talihari '82 kirjandus-muusikalisel pealelõunal esines sopran Elna Libe, klaveril saatis Aino Kurg. Foto: Vaba Eestlane

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 18. veebruaril 1982 — Thursday, February, 18, 1982

KIREV MAAILM

HELSINGI — Soome Vabariigi presidendi palk, esinemispäevarahad ja pension tõusid veebruari alul. Presidendi tulumaksuta aastapalk tõuseb 300.000-le Soome margale ja aastased esinemisrahad 360.000-le Soome margale. Vabariigi presidendi pension on veebruarist alates 180.000 Soome marka, viimase saamiseks peab president ametis olema ühe 6-aastase ametiaja. Enneaegselt ametist lahkumise puhul arvestatakse pension osaliselt, aga mitte vähem kui pool üldsummast. Soome marga väärtus on praegu ca 25 Kanada centi.

BOSTON — Kas inimene muutub paremakäeliseks või vasakukäeliseks, oleneb sellest, kuidas ta imikuna magab — kas paremal või vasakul küljel. Lastekliinik Bostonis tegi selles osas pikka aega vaatlusi, kusjuures ilmnes, et imikud kes tavaliselt magasid paremal küljel, muutusid paremakäeliseks ja vastupidi. „Käe valik" hakkas lapse juures ilmneva 16—22 nädala jooksul.

NEW YORK — 139 kätteviimata telegramm-kirja leiti Flushing Meadows pargist Queensis. Telegrammikompanii Western Union ei teadnud asja kohta seletust anda, tegemist näis olevat mõne kirjakandja vastutustundetu käitumisega. Mõni päev enne seda leiti, et üks Brooklyni postiametnik oli visanud sadakond kirja ja muud postisaadetist prügihunnikusse. Vastutuselevõetud postiljon vabandas end sellega, et tal lihtsalt polnud sel päeval töötuju.

NEW YORK — Alcocheck on uudne aparaat, mida soovitakse kaasas kanda igal napsisõbral. Kui teie, näiteks, pühade ajal viibite sõprade juures ja joote kokteeli või muid alkohoolseid jooke, siis võite aegajalt võtta taskust aparaadi ja hingata selle sisse. Vastav seadelis näitab täpselt, kui suur protsent alkoholi on teil juba veres. Vastaval skaalal näete isegi seda, kas teie tohite autot juhtida või mitte. Aparaat maksab $80.

HELSINGI — Soome uus president Mauno Koivisto on kuues peaminister, kes on saanud presidendiks Soome iseseisvuse ajal 1917—1982. Enne seda on Soome riigijuhi kohal olnud K.J. Stålberg, Lauri K. Relander, P.R. Svinhufvud, Kyösti Kallio, Risto Ryti, C.G. Mannerheim, J.K. Paasikivi ja Urho Kekkonen.

HELSINGI — Soomes on abielus elavate arv viimase kümne aasta jooksul viiekordistunud. Praegu sõlmitavaist uutest paarisoleku suhteist on juba kaks kolmandikku abiellumised. Selliseid andmeid on saadud Soome kohtuministeeriumi uurimisasutusest. Praegu on jälle abielu saanud tavaks noortel kooselamise vormina. Tavaline on et enne pikka abielu sõlmitakse ametlik abielu neljal juhul viiest.

HELSINGI — Kristliku Rahuliikumise auhind anti üle Helsingis Namiibia õpetajaile Erastus ja Magdalena Shamenale. Selle üleandmisel märgiti Shamena perekonna suuri kristliku usu põhjal tehtud pingutusi rahu ja õiguse loomiseks Namiibias. Kristlik Rahuliikumine annab rahuauhinna igal aastal, kuid see oli alles esimene kord kui see välja anti.

PEKING — Puna-Hiina naistel keelati „altkäe-maksu" võtmine välismaalastelt. Ametlik karm määrus, mis nüüd välja anti, ütleb et seesuguste altkäe-maksudega hiina naine „on sunnitud" astuma „ebatavalisse intiimsesse kontakti" välismaalasega, mis viib hiina naise väärikuse alla. Kuid kõige juures võivat naised välja lobiseda ka riigisaladusi. Kuna Puna-Hiina pole suutnud sisemaist prostitutsiooni likvideerida, siis arvatavasti ei suuda uus määrus pidurdada ka „altkäemaksude" võtmist välismaalastelt.

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühma liikmed tantsimas Stokholmis ESTO-80 ajal Festival Galal. T.E.R.R. „Kungla" esitab 6. märtsil Seneca College'is laulu- ja tantsulavastuse, kus peale tantsijate on kaastegevad Jaaniku, Lindau ansambel ja Positiivsed mehed.

Kõik valmis Balti Õhtu õnnestumiseks

EKN abiesimees W. Pent vestleb suursündmusest

X Balti Õhtu Ottawas Parlamendimäel läheneb. Tuleval kolmapäeval, Eesti Vabariigi 64. aastapäeval, aga juba eelneval teisipäeval on järjekordsed Eesti Vabariigi aastapäevaga ja Balti õhtuga seotud sündmused, kus kõnelejaks on seekord Kanada kindralkuberner Edward Schreyer. Peakorraldajaks on tänavu rotatsiooni korras leedulased. EKN abiesimees W. Pent Ottawas selgitab viimaseid sündmusega seotud ettevalmistusi.

Küsimusele, kas kõik on pidustuseks valmis, märgib W. Pent, et Balti õhtuga on nagu Tallinna ehitamisega, et ei saa kunagi lõplikuks nimetada, ikka on veel muudatusi, aga asjad on võtnud kindla ilme ja võiks ütelda, et korraldajad on eeltööd lõpule viinud.

Tänavuse Balti õhtuga on mõneti erinevusi, kuna on mindud parlamentaarsest ulatusest kaugemale kindralkuberneri juurde, kes on ainsaks kõnelejaks.

Nii on ka sealt poolt kõik juba kindlaks määratud ja iga samm protokollikohaselt kindralkuberneri käskudetäitja ohvitseriga läbi arutatud.

Üldiselt oli ta teadlik, et see on üks paremini organiseeritud sündmus Parlamendimäel ja kõik seekordsedki eeltööd on tehtud kõrgemat kvaliteeti arvestades.

Rääkides külalistest ütleb W. Pent, et USA suursaadik Paul Robinson on andnud lubaduse tulla. Kuid tänavu on ainulaadne sellepärast, et Prantsuse saatkond saadab oma saatkonnanõuniku, mis on parlamendiliikme H. Huberti teeneks. Külalistest rääkides on lubanud tulla Balti Õhtute alaline osavõtja Vatikani saadik nuntsius Palmas. Kanada keskvalitsuse ministreist on lubanud tulla J. Erola ja W. Eompkey.

Minnes aga eelneva õhtu juurde, märgib W. Pent, et sellele sõidavad arvukalt Montreali eestlased. Õp. H. Laaneots, Edgar Heinsoo ja Montreali Eesti Seltsi esimees R. Leitham on olnud seal organiseerijaiks ja kõik olid olnud valmis tulema. Kuid see jääb eestlaste omaette ürituseks.

„Igavese leegi" tseremoonia oli kõne all Balti Liidu juhatuses möödunud suvel, kuid siis suhtusid lätlased ja leedulased sellesse skeptiliselt, kartes osavõtjate puudust.

Kuid Kanada parlamendiliikmeile on see suureks auks, et tänapäeval leidub grupp inimesi, kes nende tööd hindavad ja tunnustavad; tavaliselt on igapäevane nähe, et tullakse Parlamendimäele valitsuse vastu protesteerima.

W. Pent iseloomustab kolme balti rahva suhtumist Balti Õhtusse, leides kuivõrd tähtis on ajakirjanduses enne antud informatsioon, kuna lätlased-leedulased sellest sündmusest alles pärast oma lugejaile informatsiooni annavad. Selle tõttu rahva toetus ja huvi jääb väikseks.

Lõpuks juhtis W. Pent veel tähelepanu Balti mälestusrahale, mis on lastud valmistada Balti Õhtu käenduskomitee poolt.

Mälestusraha ühel küljel on kolme Balti riigi vapid ja teisel küljel Kanada parlamendihoone koos vastava tekstiga.

Rahad on hõbedast, kuid üle kullatud. Need kingitakse õhtust osavõtjaile külalistele; oma rahval on neid võimalus ise muretseda. Kavas on neid ka hiljem Balti huvide eest seisnud väljavalitud isikuile tunnustuseks jagada.

W. Pent on olnud Balti Õhtu innukas organiseerija, kuna ta leiab, et just seal võib arendada peenemat sorti lobby'list tegevust, mis pole kunagi pealetükkiv, aga ometi meie rahvuslikule võitlusele ääretult oluline ja tähtis.

Iisrael hoiatas jälle USA-d

JERUUSALEMM — Iisraeli sõjaline ülekaal Araabia riikide üle võivat saada tõsiselt ohustatud, kui USA varustab Jordaaniat moodsate relvadega, ütles üks Iisraeli vanem ametnik.

Üks ameeriklane, kes reisib koos USA kaitseministri Gaspar Weinbergiga Kesk-Idäs on öelnud, et USA on võtnud rangema hoiaku Iisraeli vastu ja võiks selletõttu võtta jaatava seisukoha Jordaaniale F-16 võitluslennukite ja Hawk-õhutõrjerakettide müümiseks. Juudid usuvad, et nii arenenud relvade andmine naaberriigile oleks tõsiseks ohuks Iisraelile.

Endine Iisraeli sõjaväes teeninud kindral märkis kogu küsimust arutledes,

et moodsate relvade andmine Jordaaniale võib tekitada olukorra, et Iisrael peab preventiivseks Araabia riikide ründamist.

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

Ameeriklasi häirib prantslaste laen N. Liidule

WASHINGTON — USA välisminister Alexander Haig ütles, et ta on häiritud Prantsuse pankade otsusest laenata N. Liidule 1 miljard dollarit loodusliku maagaasi torustiku ehitamiseks Siberist Lääne-Euroopasse. Ta märkis, et välisministeeriumi ametnikud lähevad lähemal ajal Euroopasse arutlema tulevikus N. Liidule antavate krediitide küsimust. USA on olnud kogu aeg vastu selle gaasijuhtmestiku finantseerimisele, millega tuuakse Siberist maagaasi Lääne-Saksamaale, Prantsusmaale ja Itaaliasse, kuna kardab, et see teeb Lääne-Euroopa olenevaks N. Liidust ja teiseks annaks see N. Liidule vajalikku kõva valuutat. Möödunud nädalal prantsuse pangad nõustusid laenama Moskvale 100% Prantsusmaale määratud osast selle hiiglasliku projekti finantseerimiseks.

Nõukogude laev hukkus Newfoundlandi lähedal

HALIFAX — N. Liidu kaubalaev hukkus 37 inimesega Newfoundlandi lähedal möllanud tormis, kui tuulekiirus oli 150 km ümber ja lained kuni 10 meetrit kõrged. Hädasignaali kuulnud laevad ja päästelennukid olid liiga kaugel, et „Mehaanik Tarasovile" suutnuks abi anda.

Poola ajakirjandus süüdistab vaimulikke

VARSSAV — Poola ametlik ajakirjandus on alustanud ägedaimat rünnakut sõjaseisukorra vastaste vastu, süüdistades neid konspiratsiooni, terrori ja kättemaksu plaanitsemises. Poolas on levitatud lendlehti „Surm punastele!". Ajaleht mõistis hukka ka vaimulikkude tegevuse, kes on teinud provokatiivseid poliitilisi väljendusi.

Protsess Iisraeli abistamissumma kinnikülmutamiseks

WASHINGTON — Süüdistades USA välisministeeriumi Iisraeli inimõiguste rikkumiste alahindamises, üks palestiinlasi toetav grupp on öelnud, et nad alustavad kohtuprotsessi, mis võiks seisma panna 2 miljardi dollari suuruse abi saatmise Iisraelile. Grupi esimees, **Palestiina inimõiguste eest** võitleja James Zogby märkis ajakirjanikele, et Iisrael süstemaatiliselt rikub inimõigusi sooviga Jordani läänekalda alasid elanikest tühjendada, et seda siis annekteerida Iisraeliga. Kui USA kohus leiab selles süüdistuses tõeliselt suuremaid internatsionaalselt tunnustatud inimõiguste rikkumisi, võib USA võtta Iisraelilt abi, mis alanud aastal on 2,3 miljardi dollari suurune.

Velle veste

Maailma lõpust (2)

Kui vanade babüloonlaste usu kohaselt eelnenud inimkond hukkus veeuputuse läbi (sealt kandus see lugu juutide ja meie Piiblisse) ja käesolev saab hukkuma tule läbi, siis Kesk-Ameerika azteekide mütoloogia kõneleb reast eelnenud ajastuist, milledest igaüks kadus mõne erineva, jumalaist põhjustatud looduskatastroofi, nagu nälja, maaväringute, tule ja veeuputuse tagajärjel.

Kuna hinduismis religioon, filosoofia ja teadus on alati olnud lähedases seoses üksteisega, siis pole ime, et selle, (praegu elavatest suuruskudest vanima) vaade nähtava maailma kosmilisest elust ja saatusest on kõige täielikumalt ja detailsemalt „väljatöötatud". See baseerub tsüklite rütmi teooriale. Üks tsükkel (üks „ajastute" täisring) vältab 4.320.000 aastat ning see on jaotatud nelja perioodi või ajastusse (yugasse), igaüks oma erineva pikkusega. Alates nähtava universumi ilmumisest, on ajastud järgmised (klambrites on märgitud kestvus aastates): 1) Krita-yuga (1.728.000), 2) Treta-yuga (1.296.000), 3) Dvapara-yuga (864.000), 4) Kali-yuga (432.000) Igal ajastul on oma iseloomustav pitser, ning igal oma alguse-, haripunkti- ja loojangu-periood. Esimene ajastu on koidu ja kuldse ennelõuna-päikese ajastu, süütu ja muretult paradiislik. Teine küpsuse, kultuuri ja tarkuse õitsengu aeg. Kolmandat iseloomustab väsimuse sissejuurdumine ja dekadentsi alged. Neljandat varjutab kasvaval määral kurjuse ja seadusetuse võidulepääs, üldine usuline ja moraalne langus, kuni lõpuks vägivald, rahutused ja korralagedus viivad üldise kaoseni, kaasuvalt looduskatastroofide ja tsivilisatsioonide kokkuvarisemisega. Suure hävituse ja maailmapildi muutmisega lõpeb täisring, või „mahayuga" („suurajastu") näilise kustumisega pimedusse . . .

Praegu me elame Kali-yuga ajastul, kuid mitte kaugeltki veel selle lõpupäevades! Kuid Kali-yugaga ei lõpe veel meie maailm! Tuhast ja põrmust tõusevad aegamisi uue ja parema maailma piirjooned, kaosest virgub uus kord! . . .

Tuhat sellist ajastute täisringi (lühikese ööga enne iga uue tsükli algust) moodustab ühe „Brahma päeva", või kosmilise „väljahingumise" aja (Manvandara), mis tähistab Jumala nähtava aktiivsuse ja manifesteerumise aega kosmilises elus ja korras. Selle järele algab n.n. „Pralaya" ehk „Brahma öö". See on puhkeaeg, Jumala kosmiline „sissehingus", kus kõik aktiivsus lakkab ja nähtav universum kaob ürgsesse rahusse ja puutumatusse. Kuni pärast lõputult pikka aega uue „Jumala päeva" esimene valgus tungib kaose pimedusse, ning kosmiline ringkäik võib otsast alata . . .

Siinkohal oleks huvitav märkida, et varajase kristluse üks suuremaid teolooge ja eksekeete (piiblitõlgendajaid) Origenes (+254) avaldas vaadet, mis on hämmastavalt suguluses eeltoodud hindu teooriaga. Ta ütleb: „Kui Jumal lõi selle maailma, mida me näeme praegu oma ümber, siis polnud see tema aktiivsuse algus. Nii, nagu enne praegust maailma on olnud teisi, nii me usume ka seda, et selle järele saab tulema uusi maailmu . . ."

Kõneledes (maailma) „lõpust", teame, et kristlaste seas valitseb mitmeid (ja isegi segaseid) vaateid selle mõiste tähenduse osas. Piibel laseb teha mitmeid tõlgendusi, ning sellest on tingitud ka mitmesugused eriõpetused, erinevate usulahkude juures: ühed kõnelevad maailma lõplikust hukkumisest, teised „uuest maailmast", uue „näoga" ja olustikuga, praegusel maakeral. Segadusseviiv põhjus erinevusteks on tulenenud ka sellest, et kreekakeelsetes originaal-tekstides esinev sõna, mis oli mõeldud „ajastu" lõpu väljenduseks, tõlgiti mõnede tõlkijate poolt ekslikult selliselt, et see tähendas kogu „maailma lõppu"!

Kui nüüd usu ja metafüüsilistest-mütoloogilistest spekulatsioonidest minna kõrvale ja pöörata pilk maailmaruumi teadlaste tarkusele ning nende teooriatele, siis näeme, kui kergesti maakera näo ja elutingimuste muutumine (ühel või teisel põhjusel) võib tõepoolest kujuneda maailma ja inimkonna hukkumiseks. Teadlased ütlevad, näit., et kui maakera orbiit nihkuks ainult 5% päikesele ligemale praegusest, siis muutuks me „emake maa" lühikese ajaga kõrvetavaks ahjuks (nagu seda on pilvedest alaliselt varjatud Veenus), ning keskmine temperatuur maakeral oleks umbes 10 korda kõrgem, kui kõige kõrgem kuumus kõige kuumemas troopika-tshunglis! Satuksime aga ainult 1% võrra päikesest kaugemale, siis tähendaks see, et maakera muutuks peatselt elutuks jääkõrbeks! . . .

Päike, meie otsene valguse-, elu- ja soojuse-allikas, pole ise ka mitte igavene (nagu Aristoteles arvas kõikide taevakehade kohta). Selle vanust loetakse umbes 5-le biljonile aastale, ning arvatakse, et see saab paistma veel 7—8 või, mõnede teadlaste järele koguni 12—15 biljonit aastat. Kuid siis on lõpp! . . . Vähemalt meie päikesesüsteemi eluga! Kuid lõpp meie maailmale võib tulla ka üsna ootamatult, nagu välk maailmaruumist. Näiteks nii, nagu äärepealt oleks võinud juhtuda 30-ndal okt. 1937, kui hiigelsuur asteroid „Hermes" möödus maakerast kohutava kiirusega — ainult 500.000 miili kauguselt. Oleks selle „hulkuri" marsruut olnud ainult murdosa kraadist teine (suunaga enam maakera poole), siis poleks meist arvatavasti keegi enam siin! . . .

Et suur osa inimkonnast võib hukkuda ja praegune „läänelik" tsivilisatsioon ja kultuur kaduda (mis praegu juba nagu-nii on märgataval allakäigul) juba järgneva 20 aasta jooksul, nagu kõlab dr. B. Field'i (esimese aatompommi üks kaasloojaid) tumedavärviline hoiatus, see võimalus on väga reaalsena õhus rippumas. Muidugi teada, et ma mõtlen siin tuumarelvade kohutavate tagajärgedega sõda! . . .

Kas kõigi nende väljavaadete ja teooriate valgusel ei näi meie elu olevat vaid üürike unenägu . . . mis kunagi juba oli . . . Ja saab kunagi jälle olema . . .

VELLE—

Vene teadlasel õnnestus ristsugutada jaaniussi ja lutikat. Sellest saadik säravad kõik toaseinad N. Liidus justkui Las Vegases.

Hambaarst
HELLE SOLU-TUPHOLME B.Sc., D.D.S.
teatab
oma HAMBAARSTI KLIINIKU avamisest
901 Yonge St. Ste. 201. Toronto, M4W 2H4
Telefon 961-3458